

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pavel Paula-Mirabela

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

Pedagogická fakulta

**Imigrační politika v České republice a ve vybraných zemích
Evropské Unie**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Michal Vančura, Ph.D.**

**Vypracovala:
Pavel Paula-Mirabela**

České Budějovice 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „ Imigrační politika v České republice a ve vybraných zemích Evropské Unie “ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

.....
Pavel Paula-Mirabela

Poděkování

Touto cestou vyslovuji poděkování Mgr. Michalu Vančurovi, Ph.D. , za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

České Budějovice, duben 2007

Pavel Paula-Mirabela

OBSAH

Anotace.....	6
1 Úvod.....	7
2 Proces mezinárodní migrace	9
2.1 Světový kontext.....	9
2.2 Problémy imigrace	10
3 Imigrace v západní Evropě na přelomu 20. a 21. st.	13
4 Imigrace ve střední a východní Evropě po pádu komunistického režimu	15
5 Imigrace v ČR od 2. sv. války až po současnost.....	16
5.1 Historie imigrace v ČR po 2. sv. válce.....	16
5.2 Příliv imigrantů do České republiky po roce 1989	23
5.3 Integrační politika	35
5.4 Informace o potvrzení o přechodném pobytu pro občany EU	36
5.5 Informace o povolení k trvalému pobytu pro občany EU	37
5.6 Informace k přechodnému pobytu na území na základě povolení k dlouhodobému pobytu.....	39
5.7 Povolení k trvalému pobytu za podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR.....	42
5.8 Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území ČR.....	44
6 Imigrace v Dánsku po 2. sv. válce až po současnost.....	48
6.1 Historie imigrace v Dánsku od začátku 20. století.....	48
6.2 Imigrace v současnosti	49
6.3 Integrační politika	53
6.4 Přistěhovalecký zákon v Dánsku.....	54
6.4.2 Jak získat dánské občanství.....	55
7 Současná imigrační politika v Rumunsku	56
7.1 Vývoj počtu cizinců v Rumunsku od roku 1995.....	56
7.2 Nařízení ohledně dlouhodobého pobytu na území Rumunska.....	57
8 Závěr.....	58
9 Resumé (en français).....	60
10 Použitá literatura	61
11 Přílohy	63

Anotace

Pavel Paula-Mirabela. Imigrační politika v České republice a ve vybraných zemích Evropské Unie (komparativní analýza). Bakalářská práce: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, 2007.

Cílem této práce, je poukázat na jeden velký a silný fenomén, který výrazně ovlivňuje ekonomickou a společenskou situaci vyspělých států, na imigraci. V současné době do všech vyspělých států proudí davy imigrantů z různých důvodů. Do států západní Evropě přicházeli přistěhovalci už po druhé světové válce a tento proces neustal ani dneska. Česká republika, jako stát bývalého socialistického bloku, má ovšem jiné zkušenosti s cizinci. Dříve vláda rozhodovala, kteří cizinci mohou pracovat nebo studovat na území České republiky, a většinou to byli imigranti z jiných komunistických zemí. Po rozpadu komunismu v roce 1989, Česká republika poskytovala příznivé pracovní podmínky, a vláda si uvědomila, že je potřeba mít zákony, které by regulovaly legální a ilegální příchod cizinců, a které by také určily jejich práva a povinnosti. Ovšem Dánsko, které nemělo žádné zkušenosti s komunismem uvítalo příchod Turků, kteří doplnili nedostatek pracovních sil. Rumunsko je také bývalý komunistický stát, ale dodneška nemá dostatek pracovních míst pro místní obyvatelstvo, tudíž tam není ani moc velký počet cizinců.

Annotation

The aim of this work is to show very big and strong phenomenon which dramatically influence the economic and social situation of the advanced countries, the immigration. A very great number of immigrants arrive from abroad to these countries for different reasons. The immigrants came to Western Europe after Second World War for a better life. But Czech Republic as a former socialistic state has other experience with immigrants. Earlier the government decided who should work or study on the territory of Czech Republic. These foreigners were actually from other socialistic countries. After the disintegration of communism in 1989, Czech Republic accorded favorable working conditions and the government realized that it is necessary to have good laws to control the legal and illegal arrival of immigrants and their rights and obligations. Denmark never had any experience with communism and immigrants from Turkey in the sixties were welcomed. Romanian situation is different. There is still lack of working stations, that's why there are not many immigrants.

1 Úvod

Téma „Imigrační politika v České republice a ve vybraných zemích Evropské Unie“ protože je mi velmi blízké. Já sama jsem imigrantka, pocházející z Rumunska a jsou mi dobře známé všechny formality skrz které musí cizinec projít. Proto jsem se ve své práci spíše soustředila na vývoj počtu cizinců v České republice a na proces, kterým musí každý cizinec žádající trvalý, nebo dlouhodobý pobyt na území České republiky projít.

V současnosti dochází k masivním migračním proudům z různých důvodů, ať už politické, ekonomické, sociální či humanitární, do států mnohém vyspělejších. Tento fenomén mnohdy ale vede k prohlubování záště vůči cizincům ze strany většinových společností jednotlivých států a celkově k diskriminaci. Ovšem toto pravidlo neplatí všude a ne vůči všem cizincům. Cizinci představují pro ekonomiku také určitý přínos nejen obtíž. Cizinci mohou dělat tam, kde by domácí obyvatelé by nedělali, mají tendenci být ekonomicky více aktivní a doplňují stárnoucí obyvatelé.

Do států jako je Německo, Francie, Velká Británie, Itálie, Švédsko přichází největší počet imigrantů. Důvody mohou být různé: ekonomické nebo dokonce historické (do Francie a do Velké Británie přichází obyvatelé bývalých kolonií, o Itálii mají zájem Rumuni kvůli podobě jazyku). Před rokem 1989 Česká republika a státy z bývalého socialistického bloku také přijímaly imigranty, ale jen z postkomunistických států a to na základě dohod mezi vládami těchto států. Po roce 1989 se změnila i imigrační situace v těchto zemích. Do České republiky přicházeli lidé pro lepší pracovní a životní podmínky. To vedlo k vytváření nových zákonů, které by umožnily lépe kontrolovat imigraci. Po integraci do Evropské Unie se počet cizinců ještě více zvýšil a přichází stále větší počet obyvatel Evropské Unie.

Dále jsem se zabývala otázkou imigrace i v Dánsku. Dánsko má mnohém více zkušenosti s imigranty a integrační politika je vytvořená již v osmdesátých letech. Ovšem Ministerstvo pro integraci je založeno až v roce 2003, poté co si vláda uvědomila problémy, které mají se zvláště jednou skupinou imigrantů: muslimy. V Dánsku velice často dochází k diskriminaci na pracovištích a v sociálním životě. Jsou i tací, kteří se snaží tento problém vyřešit, ale zatím nejsou žádné konkrétní výsledky.

Jako třetí stát jsem si vybrala Rumunsko. Velice mě zajímalo, jaká je imigrační situace v rodném státě a jakou má Rumunsko integrační politiku. Samozřejmě je důležité brát ohled na ekonomickou a politickou situaci Rumunska. Komunistický režim zanechal mnohým větší stopy v tomto státě než v České republice.

2 Proces mezinárodní migrace

Za současnými masivními migračními proudy stojí často polarizace světa na bohatý a rozvíjející se. Stojí tu proti sobě zejména politické svobody a stabilita, prosperující ekonomiky, vysoký životní standard a často právě opačná charakterizace doplněná a promísená specifickými aspekty demografickými (zejména výrazný populační růst), ekologickými (především přírodní, ale i “technologické” katastrofy), ale i psychologickými (neustálá přirozená touha a snaha člověka získávat, poznávat nové, objevovat nepoznané atd.), které významně přispívají ke spuštění, ale i trvání mezinárodních migračních pohybů. Čím větší je rozdíl mezi rozvinutým a rozvíjejícím se světem z hlediska strukturálních parametrů (socioekonomická úroveň) a současně čím větší je vzájemná kulturní integrace (přijetí západních kulturních, hodnotových vzorců), tím pravděpodobnější je, že se migrace z třetího světa uskuteční.

2.1 Světový kontext

Podle odhadů z poloviny devadesátých let žilo mimo svoji mateřskou vlast, tedy zemi, kde se narodili nebo jejíž občanství nesou, přibližně 125 milionů lidí. Tato celosvětová migrační komunita představuje asi 2% světové populace. Její růst je dnes dynamický, ročně přibývá 2 – 4 miliony nových členů “migrační rodiny”. Složení mezinárodních migrantů je velmi pestré. Při nejjednodušším členění je možno rozlišit dva základní migrační typy – ekonomické migranty a uprchlíky, tedy ty, kteří migrují z široce definovaných politických důvodů (také kvůli občanským válkám, etnickým nebo náboženským střetům atd., včetně krátkodoběji vysídlených osob). Ačkoliv se příslušné odhady liší, takto široce definovaných uprchlíků je zhruba 30 milionů. Většinu mezinárodních migrantů tedy tvoří pracovní migranti, případně jejich rodinní příslušníci, kteří přemístěním usilují především o zlepšení své socioekonomické situace, o vyšší životní standard.

Obecně platí, že asi polovinu migrantů lze nalézt v rozvinutých a druhou v rozvojových zemích. Sedm nejbohatších zemí světa (Německo, Francie, Velká Británie, Itálie, USA, Japonsko a Kanada) mají na svých územích téměř jednu třetinu světové populace migrantů. V zemích západní Evropy (včetně severních i jihoevropských zemí) se jich podle odhadů může nyní nacházet více než 20 milionů. (EUROPEUM, 2001)

2.2 Problémy imigrace

Imigranti většinou pocházejí ze zemí s nízkou životní úrovní a z odlišného kulturního prostředí. Po jejich příchodu do cílové země ti, co nejsou schopni se přizpůsobit vytvářejí svojí vlastní enklávu (cizí území nebo jeho část, které je zcela obklopené územím vlastního státu) kulturním prostředím své staré země; vznikají tak ghetta. Přistěhovalci v nich se cítí odtržení od majoritní společnosti. Jako únik ze své bezútěšné situace hledají radikální ideologii (náboženský fanatismus, anarchismus, extrémní levice). Zhoršující se ekonomická situace navíc postupně vede k prohlubování záště vůči cizincům ze strany většinových společností jednotlivých států a k rostoucímu tlaku na stále intenzivnější omezování migrace. Situace se velice zproblematizovala na přelomu osmdesátých a devadesátých let v souvislosti se zhroucením autoritativních režimů zemí střední a východní Evropy. Příliv ilegálních pracovníků, azylantů a kvaziazylantů (ekonomických migrantů, kteří se rozhodli využít nebo zneužít azylovou proceduru), stejně jako návrat etnických menšin do mateřských zemí tehdy způsobil silný migrační přetlak. Přes prosazení razantních restriktivních opatření počet imigrantů výrazně rostl až do roku 1993, což bylo mimo jiné ovlivněno také balkánskou krizí, která vrcholila právě ve výše zmíněném roce. Pokud shrneme základní statistické údaje, zjistíme, že v současné době žije v zemích Evropské unie – podle informací Evropského statistického úřadu – přibližně 13,5 milionů cizinců, včetně občanů nečlenských zemí, což znamená 3,6 procent celkové populace. V tomto kontextu lze hovořit o klesajícím trendu, neboť v roce 1995 se jednalo o 15 milionů cizinců, což se rovnalo zhruba čtyřem procentům populace. Většinu z nich tvoří trvale usazení cizinci, kteří přišli do EU za prací, a také jejich potomci. Podstatnou skupinu ovšem tvoří i ilegální migranti a mediálně nejvíce viditelní žadatelé o azyl.

Tabulka č. 1: **Výhody a nevýhody pro cílové státy a státy odkud imigranti pochází**

Výhody, které mají cílové státy	Nevýhody, které mají cílové státy
uspokojují nabídku volných pracovních míst	migranti mohou být zátěží pro místní služby
snížení natality (lidé v produktivním věku odcházeli)	migranti jsou většinou muži a to může vést k sociálním problémům
migranti získali v zahraničí kvalifikaci, kterou mohli uplatnit doma	výpady proti cizincům tam, kde roste nezaměstnanost
migranti mají tendenci být ekonomicky více aktivní a touží po zvýšení kvalifikace	levná pracovní síla
poznání nové kultury (jídlo, muzika, atd.)	

Výhody, které mají státy odkud imigranti pochází

potenciální návrat mladých a vzdělaných lidí

finanční potenciální pomoc

příchod nových a moderních ideologií

Nevýhody, které mají státy odkud imigranti pochází

odchod lidí ekonomicky aktivních

zůstávali staří - zvýšení mortality

lidé vzdělaní a kvalifikováni odchází

Tabulka č. 2: **Rozdíly v přístupu jednotlivých zemí k cizincům na jejich území (tři typy modelů)**

<p>multikulturální (pluralitní) model (Švédsko, Nizozemsko)</p>
<p>-adaptace imigrantů i jejich koexistence s majoritní populací méně problémová než v ostatních případech</p> <p>-imigrační populace zůstává odlišena od většinové z hlediska svého jazyka, kultury, sociálních vztahů i spolkového života po několik generací</p> <p>-imigrantům jsou dána stejná práva ve všech společenských sférách, aniž by se očekávalo, že se vzdají svých specifíků</p>
<p>diskriminační (tzv. differential exclusion) model (Německo, Švýcarsko, Rakousko, některé jihoevropské země)</p>
<p>-imigranti jsou začleněni do určité společenské sféry (například na trh práce), ale není jim umožněno vstoupit do dalších oblastí – jako je široce definovaný systém sociální péče, získání občanství, participace na politickém životě atd.</p> <p>-právní mechanismy i praxe působí ve směru odrazení a znemožnění přístupu, což ve svém důsledku cizince socioekonomicky znevýhodňuje</p> <p>-filozofie je postavena na dočasném a návratném pobytu cizinců</p>
<p>asimilační model (Francie)</p>
<p>-stojí na jednostranném procesu rychlé a “jednoduché” adaptace imigranta</p> <p>-očekává se, že za rychlé získání občanství, práv a povinností majoritní populace imigrant zaplatí ztrátou svého mateřského jazyka, svých specifických kulturních a sociálních rysů, což má vést k rychlé asimilaci v rámci majoritní společnosti</p>

Zdroj: www.europeum.org

3 Imigrace v západní Evropě na přelomu 20. a 21. století

Ve zlaté éře ekonomického boomu období šedesátých a první poloviny sedmdesátých let se projevil v bohatých evropských zemích nedostatek místních pracovních sil, dochází k náborovým hnutím a dovozu zahraniční pracovní síly z blízkého evropského jihu i z Afriky a Asie (například Alžírsko, Maroko, Tunisko, Indie, Pákistán, Turecko). Současně s tím se postupně vytváří vnitřní evropský hospodářský prostor, v jehož rámci země požívají výhod společného trhu, tedy volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil (plně dovršeno až v roce 1992). V období 1973 – 1974 přichází ropná krize, nutnost restrukturalizace ekonomik a následně výrazně restriktivní migrační politika, stop - stav mezinárodní migrace. Od poloviny osmdesátých let až do současnosti dochází k výraznému nárůstu cizinců. Cizinci se podle původních předpokladů nevrátili domů, nýbrž naopak, dochází ke sjednocování jejich rodin (zvou příbuzné). Ze zhruba 20 milionů pozvaných cizích pracovníků se dříve či později vrátila domů jen o něco víc než polovina. Zhoršující se ekonomická situace vede ke zvýraznění záště vůči cizincům ze strany domácích populací. Roste tlak na ještě větší migrační restrikce, který na druhou stranu doprovázejí masivní legalizační programy (administrativní legalizace ilegálně působících cizinců).

Situace se dramatizuje v souvislosti s rozpadem bloku komunistických zemí ve střední a východní Evropě, kdy příliv ilegálních pracovníků, uprchlíků, respektive azylantů a kvazazylantů, ale hlavně návraty etnických menšin (zejména Němců) do mateřských zemí způsobují krátkodobě velmi silný migrační přetlak (například do Německa během dvou roků přelomu osmdesátých a devadesátých let přišlo asi 775000 imigrantů). V důsledku pokračujícího přítoku imigrantů z klasického třetího světa i zemí bývalého komunistického bloku (důsledek především etnických a náboženských střetů i touhy vylepšit si životní úroveň) se migrační politika a praxe západoevropských demokracií postupně harmonizuje, zejména v rámci panevropských dohod a konvencí (viz Schengen, Dublin, Maastricht, Amsterdam). Hlavním cílem je zejména boj s ilegální migrací, volnější pohyb pro vlastní občany v rámci EU/ESVO, znesnadnění vstupu cizinců – “dlouhodobějších” nebo trvalých imigrantů – na území EU a její trh práce, ale na druhé straně i zvýšená péče o integraci imigrantů v Unii již usazených.

Registrovaná imigrace cizinců do zemí EU/ESVO byla v roce 1997 cca 1,06 milionu. Imigrace cizinců, včetně občanů EU, byla ve třech udaných horizontech následující: 1988 – 1,2 milionu, 1992 – 1,84 milionu a 1997 – 1,45 milionu. V roce 1998 žilo na území západní Evropy asi 20,3 milionů cizinců (důsledek mezinárodní migrace, ale i natality již usazené

imigrační populace), což představuje zhruba 5,2% populace. Relativně, vztaženo k počtu obyvatel dané populace, mají nejvyšší podíly cizinců na svém území Lucembursko (34,9%) a Švýcarsko (19,0%). Rakousko, Belgie a Německo mají daný podíl asi 9%. Další skupina zemí – Dánsko, Francie, Irsko, Nizozemsko, Norsko, Švédsko a Velká Británie – se pohybuje v rozmezí mezi 3,0% a 6,3%. V ostatních zemích je procento cizinců nižší. Při analýze stavu cizinců nelze opomenout faktor naturalizací, udělení, respektive získání občanství dané země. V zemích EU a ESVO bylo v průběhu let 1985 – 1997 naturalizováno cca 3,7 milionu cizinců, přičemž trend byl jasně rostoucí, vedoucí až ke zhruba 400.000 naturalizovaných v poslední letech tohoto období. Celkově tedy Evropa hostí podstatně víc než zmíněných 20 milionů imigrantů. V roce 1997 žilo ve zkoumaných zemích EU/ESVO 66% imigrantů-Evropanů (cca 13 milionů), Afričané představovali 16,2% (3,16 milionu) a Asiaté cca 10,6% (2,06 milionu). V západní Evropě bylo kolem roku 1997 registrováno zhruba 7,41 milionu cizích pracovníků.(EUROPEUM,2001)

4 Imigrace ve střední a východní Evropě po pádu komunistického režimu

Evropské země bývalého sovětského bloku nemají v období po stabilizaci poválečných poměrů velké zkušenosti s imigrací cizinců na svá území. Imigraci reprezentoval v podstatě pouze omezený vzájemný pohyb pracovních sil uvnitř daného bloku. V průběhu zhruba čtyřicetiletého období po druhé světové válce zaznamenal region významné populační ztráty, většinou podle tehdejší legislativy skrze ilegální emigraci. Emigrační ztráta regionu je odhadována na víc než 14 milionů. Po pádu komunismu se kvůli rozdílným výchozím podmínkám, se kterými země vstupovaly do transformace, a také přirozeně v důsledku toho, jak úspěšně transformaci procházely, adekvátně zformovaly migrační subsystémy. Západem očekávané katastrofické scénáře, předvídající až desetimiliony migrantů, kteří zaplaví západní evropské demokracie, se nenaplnily. V migračně nejhektičtější období počátku devadesátých let se roční saldo oficiálně registrovaných migrací ze střední a východní postkomunistické Evropy do západní pohybovalo kolem 850 tisíc osob (“jen” asi dvakrát víc než v předchozích třech dekadách). Dá se předpokládat, že v průběhu let toto číslo pokleslo a stěžejní počty dnes představuje dočasná pracovní emigrace (v dlouhodobém či krátkodobém horizontu i cirkulační – legální i nelegální – zejména do Německa). Celý středo- a východoevropský transformační migrační systém se naopak zformoval zejména díky poměrně intenzivní migraci/mobilitě mezi jednotlivými zeměmi, ta však má stále více dočasný než dlouhodobější nebo trvalý charakter. Podle oficiálních údajů je podíl cizinců na populaci daných zemí v rozmezí 2 – 3% i méně.

Kompaktní nárazníková zóna tvořená Polskem, Maďarskem a Českou republikou poměrně rychle vykryštovala v oblast, pro niž je typická tranzitní migrace a imigrace. ČR je rozhodně důležitým migračním článkem tohoto seskupení, v některých směrech, například počtu dlouhodoběji působících pracovních imigrantů, pak článkem výjimečným. (EUROPEUM, 2001)

5 Imigrace v České republice od 2. světové války až po současnost

5.1 Historie imigrace v ČR po 2. sv. válce

Jednou z prvních skupin cizinců, která byla ve druhé polovině 20. století mapována z hlediska integrace, byli Řekové a Makedonci z Řecka, kteří migrovali do tehdejšího Československa v letech 1948 – 1951 a nejčastěji byli dislokováni do tehdejších okres Jeseník, Šumperk, Bruntál, Opava, Vsetín, Karviná, Ostrava, Nový Jičín a Trutnov. Jednalo se přibližně o 14 tisíc osob. Skupina záhy vyvinula silnou migrační aktivitu z českého venkova do měst a po roce 1989 radikálně změnila způsob obživy (ze zaměstnanců se stávali podnikatelé) a mnozí její členové zvolili strategii dvojí rezidence (sezónně pobývají v ČR a v Řecku).

Právě Řekové v tehdejší Československu založili novou řeckou zahraniční menšinu. Jejich cestu do ČSR způsobila turecko-řecká válka z let 1920-1922. Mezinárodní smlouva mezi Řeckem a Tureckem, která válku ukončila stanovila rozsáhlou výměnu obyvatelstva. Z Turecka odešlo nebo uprchlo více než dva miliony etnických Řeků. Další Řekové odcházeli před bolševickou vládou v Gruzii. První transfer řecké národnosti k nám se týkal děti do 15 let. Mnohé z nich byly sirotci nebo ztratily jednoho z rodičů. První nákladní vagony dorazily do Mikulova. Následoval další transport, tentokrát do Všebořic u Ústí nad Labem. Postupně do Čech přijelo asi 3500 dětí. Během roku 1949 přijížděli do Československa dospělí z Bulharska, Albánie nebo Řecka. Také oni procházeli přijímacím střediskem v Mikulově a po kratší době byli rozmístěni po republice. Evidence uprchlíků byla příliš narychlo připravená, koordinace přepravy často selhala. Mnohokrát se stávalo, že nejbližší příbuzní skončili ve zcela rozdílných státech. Lze říci, že Řekové usídlení v ČSR si tento stát nevybírali, neboť pro rozhodování v této záležitosti neměli prostor ani možnost. Migraci Řeků z Řecka do Československa můžeme označit za nedobrovolnou, politicky a vojensky podmíněnou. (Hradečný, P., 2000)

Po obsazení Bulharska Rudou armádou a následné socializaci země prchla část Bulharů do ČSR, tehdy ještě nesocialistické země. Z nich někteří po roce 1948 pokračovali dále na západ, ale většina se tu usadila. V průběhu let 1946 - 1948 existoval dále program československé vlády po dohodě s vládou Bulharska na přizvání několik tisíc pracovních sil z Bulharska na pomoc československému zemědělství v pohraničních oblastech bývalých tzv.

Sudet. Tito lidé pak přicházeli s celými rodinami a usazovali se především v Jižních a Severních Čechách, méně pak v dalších částech republiky. Po ukončení vládního programu s pasteveckými a speciálními zemědělskými družstvy, kde tito imigranti pracovali, nastal jejich přesun do průmyslové výroby ve větších městech. Bulhaři se poté stěhovali hlavně do Prahy, Brna, Karlových Varů, Ostravy, Těšína, Ústí nad Labem, Kladna aj. Po roce 1948 řízená migrace do ČSR ustala. Během celého následujícího období socialismu (1948 - 1989) pak probíhali pouze individuální migrace, neřízené a nepříliš početné. Posun nastal až po roce 1989 - 1990 kdy padla omezení pohybu jak pro občany ČSR tak pro Bulhary, a nastává období takzvané ekonomické migrace Bulharů do České republiky.

V téže době se do ČSR vraceli Češi a Slováci z Rumunska, obojí opět do Čech a na Moravu, kde měli své příbuzné a známé, kteří reemigrovali již v roce 1945 - 1950. Přicházeli a přicházejí proudy lidí ze Zakarpatské Ukrajiny. Často tvrdí, že mají český nebo slovenský původ, že byli do Zakarpatí a na Ukrajinu vyvezeni v letech 1945 - 1947 v rámci opce mezi SR a SSSR a také jako oběti tehdejší NKVD nebo SMERŽ. I tito migranti se staví do role nových reemigrantů. Jejich původ a vazby jsou prokazatelné a oni sami směřují přímo do obcí a měst, kde žijí původní reemigranti z poválečných let. Rychle se zařazují mezi většinovou populaci a usilují o splnutí. Velkou přílivovou vlnu tvoří noví Slováci, kteří přicházejí za prací a dlouhodobějším usídlením v mnoha regionech Čech a Moravy. Postup je stejný jako u výše uvedených krajanů. I oni vyhledávají kontakty a usídlení přes dávné i nedávné slovenské starousedlíky: v Praze, v Brn, na Ostravsku, Liberecku, Českolipsku, na Chomutovsku, Chebsku, Tachovsku.. Nepotřebují integrační střediska a azylová centra, v kterých žijí spíše migranti ze zemí, jež nejsou chápány jako plně bezpečné, a proto v naší republice migranti z těchto zemí nacházejí svoji přestupnou stanici; jsou to Afgánci, Moldavané a Rumuni, obyvatelé Srí Lanky, příchozí ze států jihovýchodní Asie, Indie, Arménie, Vietnamu, Pákistánu, Thajska, Číny, kosovští Albánci, Čečenci. I mezi nimi najdeme menší počet Slováků a také větší počet Ukrajinců, Bělorusů i Rusů. Jsou to lidé, kteří se rozhodli emigrovat, nemají žádné přímé vazby na někoho v České republice, a proto se rozhodli projít přijímacími středisky.

Další významná cizinecká skupina jsou Vietnamci. Imigrace z Vietnamu na území dnešní ČR přicházela v několika vlnách od roku 1956. V tomto roce po mezistátní dohodě přišlo několik jednotlivců a zejména sto dětí postižených válkou. Česká strana umístila děti v Chrastavě, kde zůstaly pohromadě. Jejich adaptace na české prostředí se částečně zpomalovala tím, že děti

žily ve svém vietnamském kolektivu. Dalším zpomalením při výuce češtiny byla přítomnost trojice vietnamských učitelů. Mnozí z mladých Vietnamců zůstali v tehdejší Československu na další studia. Někteří pak zvolili tuto zemi za svůj nový domov a založili rodiny. V dalších letech pak následují malé skupinky studentů. Objevují se mezi nimi i méně "praktické" obory jako jsou loutkoherci apod. V roce 1967 doplnilo stávající skupinu učňů, studentů a stážistů dalších 2100 Vietnamců, většinou dělníků.

Zásadním mezníkem ve vývoji migrace vietnamské populace do Československa je rok 1973. Vládní delegace Vietnamské demokratické republiky navštívila Československo v lednu 1973, aby projednala příchod nových deseti až dvanácti tisíc vietnamských občanů k získání profesních zkušeností. Vietnamský požadavek domácí stranu zaskočil a Československá strana viděla, že takové žádosti nebude moci okamžitě vyhovět. Vietnamská delegace kvůli podobným požadavkům již navštívila Polskou lidovou republiku a z Československa pak odjela do SSSR jednat o stejných tématech.

Vietnamská vláda pokládala přípravu kvalifikovaných dělníků hlavních profesí za jednu z klíčových otázek obnovy a rozvoje ekonomiky země. Několikrát opakovala, že nemá za daných podmínek možnost připravit tyto kádry na svém území.

Smlouvy uzavírané postupně v roce 1973, 1974, 1979 a 1980 umožnily příjezd velkého množství dělníků, učňů, studentů a stážistů. Pobyt byl sjednán učňům na sedm let, stážistům na čtyři roky s možností prodloužení. Jejich počet byl nejvyšší v letech 1980 - 1983, přibližně 30 000 osob. Pak došlo po mezivládní dohodě k postupnému snižování. V roce 1985 to bylo už 19350 osob, z toho byla naprostá většina mužů (14973). Vietnamci byli umístěni po celém území České republiky, nejvíce v Praze (kolem 4000 osob). Do konce osmdesátých let se tento počet postupně snižoval až o jednu třetinu v době ukončení platnosti mezistátní smlouvy v roce 1990.

Mezi Vietnamci, kteří se podíleli na organizaci vietnamské migrace v bývalé ČSSR, se traduje, že vláda v roce 1990 uvolnila 14 milionů dolarů pro Vietnamce, kteří měli kontrakty na pracovní pobyty v zemi a kterým závody z důvodů rušení či jiných důvodů ekonomické transformace nemohly dále poskytnout zaměstnání. Tlak na návrat do Vietnamu byl ale podle samotných migrantů nedůsledný. Dřívější pobyt v ČSSR tak umožňoval zůstat zde nebo jinde v Evropě.

Nabízelo se několik variant, jak se vyhnout návratu do VSR. Nejvíce využívanou možností byla emigrace do sousedních zemí, zvláště do Německa a dále založení s.r.o. společně s občany České (Československé) republiky. Následně pak byla možnost získat živnostenské oprávnění a dlouhodobý pobyt resp. později trvalý pobyt.

Po roce 1989 se k Vietnamcům "starousedlické" populace přidávají následné imigrační proudy:

- z Vietnamu na základě možnosti scelování rodin,
- příchodem z Německa, většinou po r. 1993, kdy Německo ukončilo s Vietnamci, kteří měli pracovní smlouvy z doby NDR, pracovní pobyty a nutilo je po finančním vyrovnání k reemigraci,
- příchodem Vietnamců z dalších zemí: především ze Slovenska, dále z Polska a Maďarska,
- nelegální migrace z Vietnamu putovala přes Rusko, kde jednotlivci a malé skupiny pobývali v Moskvě až tři měsíce při čekání na další cestu do Maďarska. Po příchodu do Budapešti následoval většinou několikátýdenní pobyt jako příprava na překonání hranic slovensko-maďarských a česko-slovenských prostřednictvím kamionů.

Do České republiky odešli a odcházejí v naprosté většině Vietové (Kinh). Imigranti pocházejí především z venkova a větších měst bývalého severního Vietnamu, nejvíce z chudších provincií Nghe An a Ha Tinh, dále Hung Yen, Hai Duong a pak delty Rudé řeky.

V nové zemi vidí možnost zlepšení své ekonomické situace. Přicházejí a přicházejí sem za vidinou lepšího výdělků, než jaký měli ve Vietnamu. Nemigrují ve jménu touhy po změně kulturního prostředí, poznání čehokoli nového. Přicházejí nasadit a obětovat přítomnost svého života za materiální zisk v blízké budoucnosti. Smysl svých ekonomických aktivit formulují Vietnamci žijící v ČR do tří zásad: uživit na dobré úrovni rodinu, finančně zabezpečit děti a postarat se o rodiče, kteří jsou ve Vietnamu.

V době komunistického režimu do České republiky přišlo mnoho studentů z arabských spřátelených zemí, zejména ze Sýrie, Iráku, Jordánska, Jemenu, Libye. Výměna studentů nebyla přerušena ani po roce 1989. Dále přicházeli lidé s obchodními a podnikatelskými zájmy a také žadatelé o azyl. Zároveň se však objevili i lidé, kteří se zabývají nelegálními obživnými aktivitami, nap. obchodem s drogami i valutami, přičemž někteří z nich jsou zároveň žadatelé o azyl. Dále do České republiky přicházeli lidé kvůli zaměstnání i s obchodními záměry, a to zejména po roce 1990, kdy se zde naskytla dobrá příležitost začít s podnikáním a investicemi. V České republice žije přibližně 25000 muslimů.

Období druhé světové války znamenalo nepříjemné přerušování jinak dobrých česko-bulharských vztahů, neboť Bulhaři, jako spojenci zemí Osy, byli z tohoto důvodu nepřátelé

České republiky. V praxi se tato opozice ovšem nijak neprojevila. Po obsazení Bulharska Rudou armádou a následné socializaci země, přichla část Bulhar (většinou s vyšším vzděláním) do SR, tehdy ještě nesocialistické země. Z nich někteří po roce 1948 pokračovali dále na západ, ale většina se tu usadila. V průběhu let 1946 - 48 existoval dále program československé vlády po dohod s vládou Bulharska na přivání několika tisíc pracovních sil z Bulharska na pomoc 23 československému zemědělství v pohraničních oblastech bývalých tzv. Sudet. Tito lidé pak přicházeli s celými rodinami a usazovali se především v jižních a severních Čechách, méně pak v dalších částech republiky. Po ukončení vládního programu s pasteveckými a speciálními zemědělskými družstvy, kde tito imigranti pracovali, nastal jejich přesun do průmyslové výroby ve větších městech. Bulhaři se poté stěhovali hlavně do Prahy, Brna, Karlových Var, Ostravy, Těšína, Ústí nad Labem, Kladna, Havířova aj. Posun nastal až po roce 1989 - 90, kdy padla omezení pohybu jak pro občany SR, tak i Bulhary, a nastává období tzv. ekonomické migrace Bulharů do České republiky. Hospodářské potíže Bulharska z 80. let totiž přerostly téměř v ekonomický kolaps v letech 90., citelně klesla životní úroveň, drasticky vzrostla nezaměstnanost apod. Právě ekonomické důvody motivovaly především mladé lidi k opouštění vlasti. Mnoho z Bulharů se usazují ve velkých i středních městech, což souvisí s jejich podnikatelskými aktivitami. Nejčastěji pak bydlí v Praze, v Brně, v Ostravě, Karlových Varech, Kladně, Ústí nad Labem. Jedním z hlavních důvodů proč imigrují do Čech je lepší zázemí, možnost využití zkušeností a praxe u nás žijících Bulharů, kteří se v naší legislativě zorientovali a kteří mohou vypomoci i finančně do začátku, poskytnout na kratší dobu ubytování apod.

První Chorvaté, kteří se na našem území usadili po roce 1945, přicházejí až v šedesátých letech v rámci výše zmíněných stavebních projekt. Chorvaté původně nepřicházeli s úmyslem zde zůstat. Velká část z nich byla ovšem mladšího věku a svobodná. Našli si tu ženy-Češky a oženili se. Situace v Československu byla pro mnohé z nich výhodnější, nehrozila tu nezaměstnanost, nebyly zadržovány mzdy a jako cizinci tu měli řadu výhod. Poměrně rychle se zhoršující ekonomická situace v SFRJ, zvláště v 80. letech, která vyvrcholila hyperinflací na přelomu let 80. a 90. a rostoucí nezaměstnaností, byla silným impulsem pro Chorvaty, aby si hledali práci v zahraničí. Zhroucení komunismu ve východní Evropě a nastolení demokratických poměr umožnilo Chorvatům přesídlit se mimo jiné i do České republiky. Následný jugoslávský konflikt v letech 1991 - 95 tento trend jen podpořil.

Obecně lze označit emigraci Srbů, Chorvatů a Makedonců za dobrovolnou, by někdy i neplá-

novanou. Pro většinu z nich byla Česká republika zemí cílovou, pro některé spíše přestupní stanicí při cestě do některé západoevropské země. Zatímco se Srbové, Chorvaté a Makedonci – gastarbeitei na konci 60. a v průběhu 70. a 80. let usazovali v místech, kde pracovali a našli si ženy, nová imigrace po roce 1991 se koncentruje především do velkých měst, zejména pak do Prahy. Důvody jsou především ekonomicko-pracovního charakteru. Po roce 1991 přicházejí do českého státu především vzdělanější lidé ze středních a velkých měst (netýká se Makedonců). Imigrantů pocházejících z rurálního prostředí je velmi málo. Největší koncentrace dosahují Srbové a Chorvaté usazení v ČR po roce 1991 v Praze a Brně, přičemž v Praze jich je zdaleka největší počet. Lze jen těžko zjistit, kolik Srbů, Chorvatů a Makedonců zde vlastně žije. Ve výsledcích sčítání lidu v roce 1991 se samostatně ani jedna z těchto národností neobjevila, byli zahrnuti do kategorie „Ostatní“ i „Nezajistná“.

Albánská komunita se v Česku etablovala již za bývalého Československa. Jejím centry bylo Brno a Český sever – města Teplice, Ústí nad Labem, Děčín, Chomutov, Liberec a Praha. Albánská komunita v Čechách a na Moravě se před rokem 1989 skládala především z osob původem z Kosova, z Makedonie a jižního Srbska, výjimečně z Černé Hory. Dotyční pocházeli jak z měst (i regionálních center jako Priština – Kosovo, Tetovo – Makedonie), tak z venkova, včetně zapadlých horských oblastí. Výrazně převažovali muži, a to muži v produktivním věku. Pro okolí byli Albánci často víceméně skryti. Bydleli uzavřeni mezi sebe v dlouhodobě pronajatých hotelových pokojích, případně bytech nebo rodinných domech.

Roku 1939 Sovětský svaz obsadil východ Polska a připojil západní území která do roku 1920 patřila Ukrajině a Bělorusku zpět k Sovětskému svazu. V té době došlo k opětovnému sloučení dvou částí Volyň. Ta však byla roku 1941 okupována nacistickým Německem. Volyňští muži, kteří bojovali v řadách Rudé armády, ale i ti, kteří pobývali v sovětském zajetí, vytvořili roku 1942 značnou 1. čs. armádního sboru v SSSR. Někteří z nich dokonce odešli bojovat i do čs. jednotek v západní Evropě. Situace Volyňských Čechů, žijících ve vesnicích pod německou okupační správou, se mnoho nezměnila. Represálie Sovětů byly nahrazen terorem nacistů, kteří na Ukrajině vypálili několik set ukrajinských obcí a masakrovali tamní obyvatelstvo. Dne 13. července 1943 byla Němci přepadena a vypálena obec Český Malín, přičemž lidé včetně starců, žen a dětí byli upálení v budovách zaživa. Na podzim téhož roku byla nacisty vyvražděna další česká obec Sergijevka-Michna. V březnu 1944 byla do střediska Volyňských Čechů Rovna přemístěna 1. československá samostatná brigáda, která prováděla

nábor mezi bývalými krajany. Do čs. vojska se přihlásilo kolem 12 tisíc Volyňských Čechů vč. šesti stovek žen. Díky tomu se z brigády stal První československý armádní sbor, který prošel bojovou cestu až do Prahy. Po osvobození Československa zůstali Volyňští Češi, kteří byli příslušníky čs. armády, dislokováni v Žatci. Po válce se otevřely dveře reemigraci Volyňských Čechů do Československa na základě mezistátní dohody. První transport byl v Žatci uvítán počátkem roku 1947, přičemž do Československa začali přijíždět nejen ti, kteří žili v SSSR, ale i ti, kteří se vraceli z nucených prací na bývalém území Třetí říše. Celkem se jednalo o zhruba 40 tisíc osob. Většina z nich byla usídlena na území, které byli nuceni opustit Sudetští Němci. Mnoho Volyňských Čechů podávalo informace o skutečném životě v Sovětském svazu, varovalo před zakládáním kolchozů apod. Po nástupu komunismu v Československu roku 1948 byli tito lidé perzekuováni. Někteří Volyňští Češi zůstali v Sovětském svazu i po skončení druhé světové války. Za sovětské éry byli nejvíce postiženi výbuchem atomové elektrárny v Černobylu roku 1986. Na konci 80. let žilo na Ukrajině ještě deset tisíc Čechů. Na počátku 90. let pozvalo Československo tyto potomky krajanů k návratu do Čech a na Moravu, čehož roku 1993 využilo téměř 2000 osob, další lidé přišli do Česka v pozdějších letech.

5.2 Příliv imigrantů do České republiky po roce 1989

Atraktivními cílovými oblastmi jsou pro imigranty vyspělé ekonomiky a hospodářsky silné státy. Česká republika nebyla z historických a politických důvodů zemí vyhledávanou imigranty. Transformační změny na přelomu 80. a 90. let však napomohly zvýšení její mezinárodní přitažlivosti, a nyní se nachází na hranici mezi západním a východním světem, což z ní činí migračně důležitou oblast, a tak, jako do země politicky stabilní, s poměrně dobrou ekonomickou situací, která zaručuje slušný životní standard, láká mnoho imigrantů.

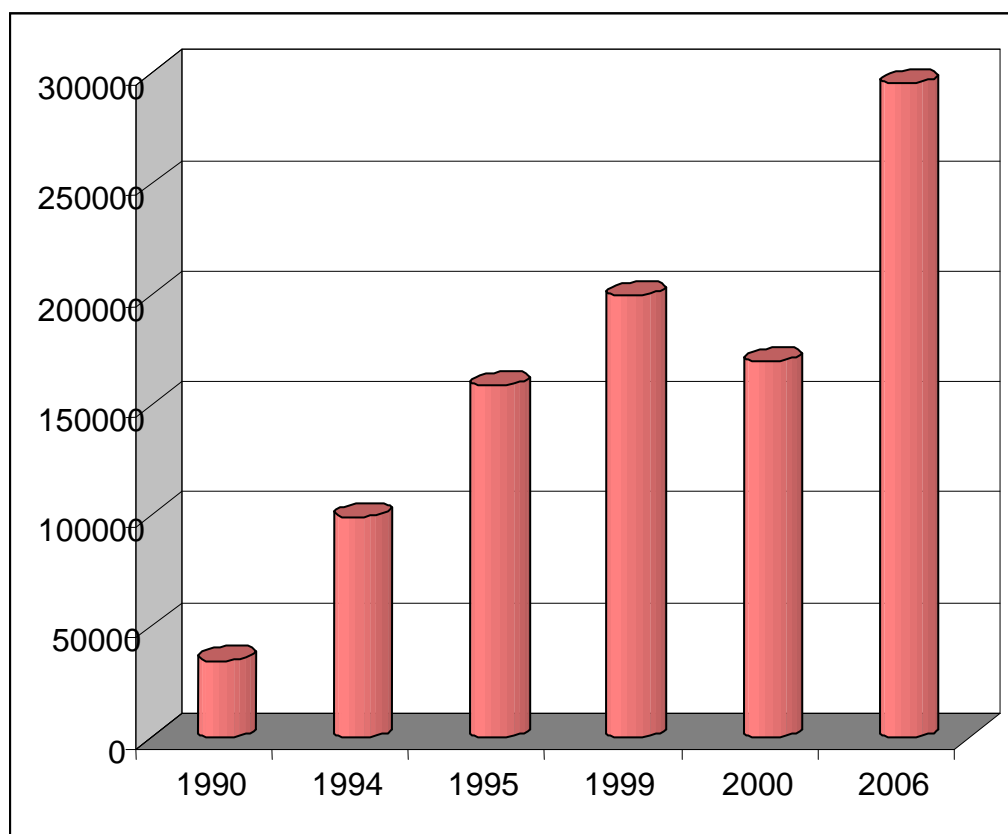
Hluboké, komplexní transformační změny, kterými česká společnost procházela během devadesátých let, se přirozeně promítly i do situace na poli mezinárodní migrace. Země se v tomto směru poměrně rychle profilovala. Ve vývoji imigrace do ČR lze rozlišit tři stádia:

1. 1990 – 1992: uskutečnily se hlavní politické reformy a započala ekonomická transformace, byly vytvořeny hlavní regulační nástroje migrace (odpovědné orgány/instituce, legislativa, navázána mezinárodní spolupráce), imigranti “sondovali” prostředí;
2. 1993 – 1996: relativně úspěšnou ekonomickou fází vývoje transformačního období doprovází velmi liberální migrační legislativa i praxe – mohutný příliv ekonomických migrantů;
3. 1997 – současnost: značné problémy v makro- i mikroekonomické rovině, zvyšování nezaměstnanosti, snížení životního standardu populace apod., až poslední měsíce naznačují určitý možný pozitivní posun v ekonomickém vývoji – restriktivní opatření i v migrační politice a praxi (nová, přísnější legislativa), celkově zúžený prostor pro ekonomické imigranty, který následuje stabilizace či snižování jejich počtu.

V 90tých letech počet cizinců legálně usazených v České republice postupně vzrůstal. Zatímco co v roce 1990 bylo celkem 35198 cizinců v roce 1995 se jejich počet mnohokrát zvětšil až na 159207. Mezi lety 1994 a 1999 se ten počet více než zdvojnásobil ze zhruba 100 tisíc na 200 tisíc pobývajících cizinců. Avšak v roce 2000 počet cizinců klesl o 30000 osob kvůli změnám legislativy, které zpřísnily vstupní a pobytový režim v ČR. 1.července 2001 některá ustanovení byla zmírněna a vedla k mírnému nárůstu počtu cizinců. Na konci roku 2006 bylo evidováno 295955 cizinců. Vzestup počtu cizinců s povolením k pobytu v České republice je patrný již od roku 1993. Zásadním způsobem tento vývoj ovlivnily politické a ekonomické změny, k nimž došlo po roce 1990 a rozpad Československé federace v roce 1993. Mezi lety 1994 a 2004 vzrostl počet cizinců s povolením k pobytu ze 104 tis. na 254

tis. (o 150 tis. osob), avšak k dočasnému poklesu počtu povolení k pobytu cizinců došlo v roce 2000 v důsledku změny zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Na konci roku 2004 dosáhl počet rezidentů dosavadního maxima čtvrt milionu osob a cizinci tak představovali 2,5 % obyvatel ČR, přičemž 195 tis. cizinců (1,8 % obyvatel ČR) již pobývalo v ČR déle než 1 rok. Tito cizinci jsou podle mezinárodních doporučení považováni za imigranty. Jejich počet se v období 2000 - 2003 zvýšil ze 160 tis. na 195 tis., ale jejich relativní zastoupení kleslo z 80 % na 77 % z celkového počtu cizinců s povolením k pobytu v ČR. Česká republika doposud nepatřila, ve srovnání s ostatními členskými zeměmi EU, mezi významné imigrační země. Z hlediska podílu imigrantů v populaci je až na čtvrtém místě v pořadí od konce. (Demografický informační portál, 2005)

Graf č.1: Vývoj imigrace v České republice mezi lety 1990-2006

Zdroj: ČSÚ

Mezi cizinci s povolením k pobytu (v roce 2004 61 % cizinců má povolení k dlouhodobému pobytu v ČR, 39 % k trvalému) v České republice bylo na konci roku 2004 60 % mužů. Podíl mužů mezi cizinci s dlouhodobým pobytem byl vyšší (66 %) než mezi cizinci s povolením k trvalému pobytu (51 %). Nejpočetnější skupiny cizinců s povolením k pobytu představovali: Ukrajinci (30,8 %), Slováci (18,6 %), Vietnamci (13,4 %), Poláci 6,4 % a Rusové 5,8 %. V roce 2003 nabylo státní občanství ČR 2,2 tis. cizinců (42 % osob ze Slovenska, 19 % z Ukrajiny, 8 % z Polska, 7 % z Kazachstánu a 5 % z Rumunska.

Tabulka č. 4 Počet cizinců v procentech s povoleným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2004

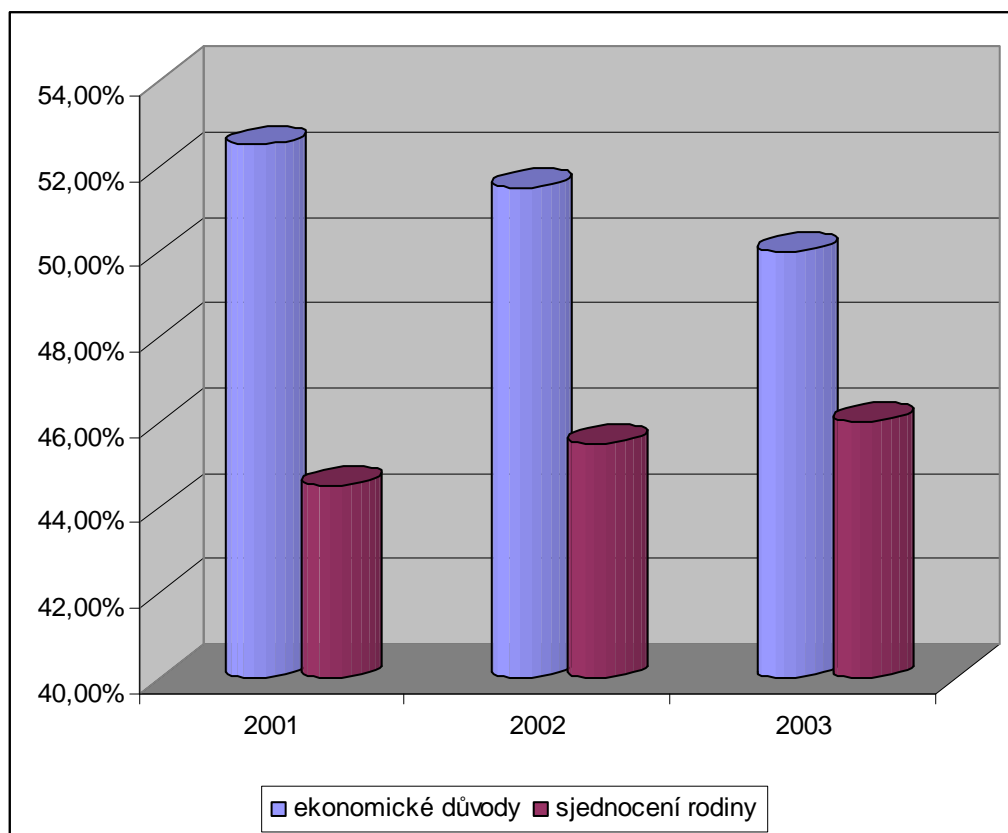
Státní příslušnost	Dlouhodobý pobyt	Trvalý pobyt	Celkem ČR
Ukrajina	42%	13%	31%
Slovensko	19,5%	17%	18,5%
Vietnam	9%	21%	13,5%
Polsko	3%	11,5%	6,4%
Rusko	6%	5,5%	5,5%
Rumunsko	0,5%	2%	1,02%
Dánsko	0,101%	0,07%	0,1%

Zdroj: MVČR

Hlavním účelem pobytu imigrantů bývá zaměstnání či podnikání. V letech 2002 - 2004 se tento trend obrací a mírně se zvyšuje počet cizinců, účelem jejichž pobytu je především sjednocení rodiny či usídlení. Podíl cizinců pobývajících za účelem studia se zvyšuje, ale cizí studenti tvoří prozatím jen 2 procenta z celkového počtu imigrantů. Na konci roku 2004 bylo v ČR 14,5 tis. cizích studentů vysokých škol.

Srovnání roku 2001 s rokem 2003 ukazuje na mírné zvýšení podílu imigrantů, kteří získali povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny (z 29 % na 30 %), zaměstnání (z 20 % na 22 %), účast v právnické osobě (z 15 % na 16 %), usídlení (z 14 % na 15 %), studium (z 1,7 % na 2 %), azyl/status uprchlíka (z 0,02 % na 0,36 %). Naopak, kles podíl cizinců, kteří získali povolení k pobytu za účelem živnostenského podnikání (z 18 % na 13 %), žadatelů o azyl a cizinců používajících humanitární ochrany (z 0,1 % na 0,05 %) ve sledovaném období.

Graf č. 2: Srovnání hlavních účelů pobytu imigrantů v letech 2001-2003

Zdroj: MV ČR Cizinci v České republice , ČSÚ (2001, 2002, 2003)

Vývoj zahraničních pracovních migrací do ČR ovlivňovaly v uplynulém desetiletí ekonomické a politické podmínky ve zdrojových zemích pracovních migrací. Trendy v pracovních migracích pramenících v transformujících se zemích střední a východní Evropy, ale i z různých zemí EU , byly proto odlišné.

Od konce roku 1995 do konce prvního pololetí 2004 vzrostla celková zaměstnanost cizinců v ČR ze 148855 na 169307 (+ 20452). Zaměstnanost občanů „třetích zemí“ se zvýšila z 68555 na 82836 (+14281), zaměstnanost občanů EU vzrostla z 80300 tis. na 86471 tis. (+ 6171). V roce 1995 se občane EU podíleli na celkové zaměstnanosti cizinců v ČR 54 %, v roce 2004 51 %, přičemž zaměstnanost občanů SR tvořila po celé období rozhodující podíl; 42 % v roce 1995 a 43 % v roce 2004. Podíl cizinců z třetích zemí činil 46 % v roce 1995 a 49 % v roce 2004. Došlo k vzestupu pracovních migraci ze Slovenska a třetích zemí, naopak poklesly pracovní migrace z ostatních členských zemí EU.

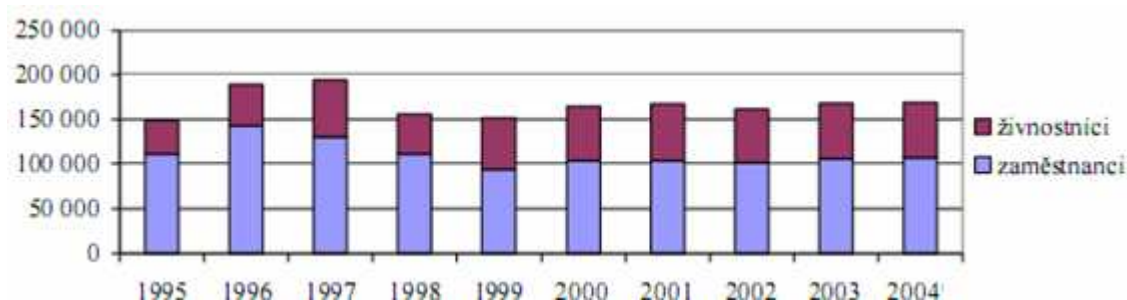
V průběhu období 1995 - 2004 se změnila struktura zahraničních pracovních migraci; počet cizinců v postavení zaměstnanců klesl z 111859 na 106538 (-5321). Počet cizinců

s živnostenským oprávněním se naopak zvýšil z 36996 na 62769 (+25773). Občanství cizinců hrálo významnou roli ve vývoji struktury pracovních migrací, protože bylo spojeno s různými migračními režimy.

Rozdíly v přístupu na trh práce se promítly v průběhu let i do vývoje struktury pracovních migrací z různých regionů. Počet občanů EU v pozici zaměstnanců se v období 1995 - 2004 celkově mírně snížil ze 75893 na 74063 (-1826). Výjimku tvořili občané SR, mezi nimiž se počet zaměstnanců naopak zvýšil z 59323 na 64153 (+ 4830). Počet cizinců z třetích zemí v postavení zaměstnanců v uvedeném období klesl z 35966 na 32471 (- 495).

Živnostenské podnikání cizinců mělo opačný průběh. Počet občanů EU podnikajících v ČR na základě živnostenského oprávnění vzrostl ze 4407 na 12039 (+7997). Většinu živnostníků z EU přitom představovali občané Slovenska. Jejich počet se zvýšil z 2949 na konci roku 1995 na 8377 na konci června 2004 (+5428). Nejzřetelnější byl vzestup živnostenského podnikání mezi občany třetích zemí; počet držitelů živnostenských listů z těchto zemí se zvýšil z 32589 na 50365 (+17776). Celkově vzrostl počet cizinců podnikajících na živnostenský list od konce roku 1995 z 36996 na 62769 (+25773). Celkový trend v zahraničních pracovních migracích do České republiky směřoval v letech 1995 - 2004 k úbytku cizinců v postavení zaměstnanců a vzestupu počtu podnikatelů. Počet cizinců z třetích zemí zaměstnaných na základě pracovního povolení klesl, čímž se do určité míry omezila možnost regulace pracovních migrací z těchto zemí. Podnikání cizinců bylo naopak po celou dobu liberální. Spektrum podnikatelských aktivit cizinců se v průběhu doby rozšířilo. Statisticky podchyceno bylo jen živnostenské podnikání cizinců. Je paradoxní, nicméně logické, že se podnikání jako účel pobytu cizinců rozšířilo podstatně více mezi cizinci z bývalých socialistických zemí nežli z kapitalistických zemí, včetně EU. Podnikání cizinců z vchodu ale nebylo spojeno s přílivem investic a kapitálu, ale pouze s přílivem pracovní síly.

Graf č. 3 **Struktura zaměstnanosti cizinců v ČR v letech 1995-2004**

Převzato: Milada Horáková, zdroj MPSV

V prvním pololetí 2004 se zaměstnanost cizinců v ČR zvýšila ze 168031 na 169307 (+1276); zaměstnanost občanů EU vzrostla z 82373 na 86471 (+4098), zaměstnanost občanů z třetích zemí klesla z 85658 na 82836 (-2822). Vzestup zaměstnanosti občanů EU připadá na vrub významnému zvýšení zaměstnanosti občanů Slovenska, z 66176 na 72530 (+ 6354). Počet občanů z ostatních zemí EU na trhu práce ČR naopak klesl, kromě občanů Španělska (+9) a Portugalska (+1). Počet občanů Polska se v 1. pololetí 2004 snížil z 8529 na 7184 (-1345), ačkoli existovaly obavy ze vzestupu zaměstnanosti polských občanů v ČR po vstupu obou zemí do EU. Počet občanů dalších dvou početných skupin, Německa a Spojeného království, klesl z 2417 na 2138 (-279), respektive z 1452 na 1293 (-159).

Po vstupu ČR do EU byl zaznamenán v ČR vzestup všech forem pracovních migrací. Počet cizinců s platným povolením k zaměstnání se zvýšil ze 42142 na 42398 (+256). Počet slovenských občanů registrovaných na úřadech práce v ČR vzrostl z 59702 na 64140 (+4438). Počet cizinců s živnostenským oprávněním se zvýšil jen mírně, z 62392 na 62769 (+377). Příliv slovenských občanů na trh práce ČR pokračoval i ve druhém čtvrtletí 2004, čímž opětně zvedl úroveň zaměstnanosti občanů EU v ČR. I když se přístup občanů ostatních členských zemí EU na trh práce ČR po rozšíření EU zjednodušil (povolení k zaměstnání občanů EU jsou vydávána pouze pro účely evidence), kupodivu jich ubylo. Volný pohyb pracovní síly nevyústil ve zvýšení pracovních migrací z EU, kromě již zmíněného Slovenska, jehož občané ale měli volný přístup na trh práce ČR i v minulosti. Na konci června 2004 bylo na trhu práce ČR nejvíce občanů EU ze Slovenska (72517), Polska (7184), Německa (2138) a Spojeného království (1293). Počet občanů ostatních členských zemí EU nepřevýšil jeden tisíc. Mezi cizinci z třetích zemí bylo nejvíce Ukrajinců (39423) a Vietnamců (21406). Počet občanů

třetích zemí s povolením k zaměstnání v ČR ve druhém čtvrtletí 2004 mírně vzrostl (+ 1109), počet držitelů živnostenských oprávnění z třetích zemí vzrostl jen zanedbatelně (+138). Počet Ukrajinců s povolením k zaměstnání se zvýšil ve druhém čtvrtletí 2004 z 19576 na 20678 (+ 1102). Výrazněji stoupl počet občanů Mongolska s povolením k zaměstnání, z 1284 na 1447 (+163), Moldavska, z 1257 na 1323 (+66). Mírně vzrostl počet občanů Bulharska, z 1526 na 1564 (+38) a Rumunska, z 580 na 605 (+ 25). Naopak, klesl počet občanů Běloruska s povolením k zaměstnání, z 910 na 827 (- 83) a Ruska z 768 na 722 (- 46). Významný počet držitelů pracovních povolení z USA zůstal stabilizovaný (na konci března 1260 a na konci června 1263).

Vietnamci patří i nadále k nejpočetnější skupině cizinců podnikajících v ČR na živnostenský list, následováni v pořadí Ukrajinci. Počet vietnamských živnostníků vzrostl ve druhém čtvrtletí 2004 jen mírně, z 21036 na 21184 (+148), počet ukrajinských živnostníků se zvýšil ještě méně, z 18682 na 18754 (+63). Počet občanů EU 25 v postavení zaměstnanců vzrostl i ve druhém čtvrtletí 2004 (+ 3329) v důsledku výrazného vzestupu počtu občanů SR registrovaných úřady práce v ČR (+ 4438). Počet občanů EU s živnostenským oprávněním vzrostl pouze o 239 osob, přičemž 148 z nich byli občané Slovenska.

Česká republika usiluje o efektivní řízení pracovních migrací, stejně jako jiné země EU. Vyžadují to ekonomické i bezpečnostní zájmy státu. Ve druhém čtvrtletí 2004, po vstupu České republiky do Evropské unie, se podařilo utlumit růst živnostenského podnikání cizinců z třetích zemí v ČR a tím rozšířit prostor pro regulaci jejich počtu na trhu práce ČR. Přestože se nezaměstnanost v České republice udržela na poměrně vysoké úrovni i v druhém čtvrtletí roku 2004, příliv cizinců na trh práce České republiky pokračoval. Změna zákona o zaměstnanosti z října 2004 se může promítnout do pracovních migrací cizinců až po novém roce.

Obecně se zdá, že dosud byl český trh práce schopen absorbovat cizí, legálně i nelegálně přítomnou pracovní sílu (i když empirické studie na toto téma vlastně neexistují). Jednotlivé etnické skupiny si našly své specifické místo na trhu práce. Jedná se především o Ukrajince (nekvalifikované práce všeho druhu, zejména ve stavebnictví), Slováky, Poláky, Vietnamce, Číňany, reprezentanty dalších postsovětských republik atd., ale v menší míře i Severoameričany a Západoevropany, kteří na rozdíl od výše jmenovaných zaujímají spíš pozice v prestižnějších, a také lépe honorovaných typech zaměstnání. Přes poměrně vysoké počty imigrantů se ale ještě nevytvořily typické, zejména urbánní koncentrace jednotlivých etnických menšin. Tento proces potlačuje zatím stále spíš krátkodobější a často cirkulační (Ukrajinci) charakter migrace cizinců, ale i nefungující trh s byty/domy.

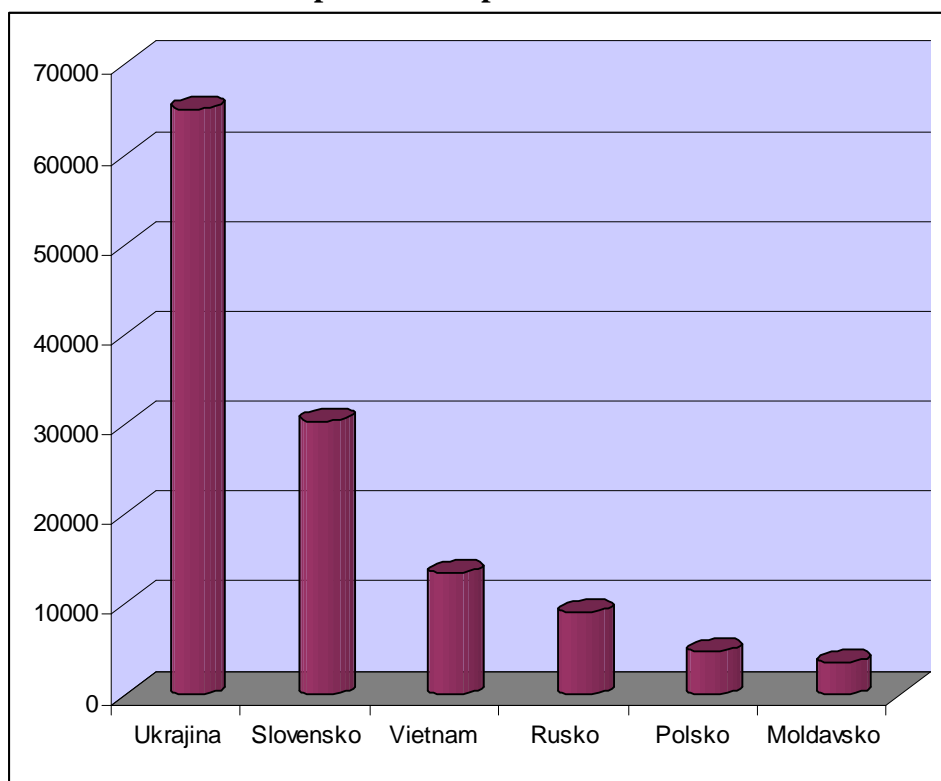
Svébytné postavení a také specifický vývoj se váže ke kategorii žadatelů o statut uprchlíka a samotných uprchlíků. Po víceméně stabilním vývoji v letech 1993 – 1997 (ročně mezi 1100 a 2300 žadateli) se počty výrazněji zvýšily v letech 1998 (4086) a 1999 (7217). Celkový dopad na český trh práce je ale díky malému počtu akceptovaných žadatelů (ke konci roku 1999 pobývalo v republice 1227 cizinců se statutem uprchlíka) a díky jejich stále spíš “tranzitnímu” charakteru skutečně marginální (mnozí žadatelé se snaží ilegálně dosáhnout některou z tradičních západních demokracií ještě před ukončením řízení o přiznání statutu, uvědomující si mimo jiné malou pravděpodobnost úspěchu samotného řízení).

Tak jako i jiné evropské země v geopoliticky a geograficky exponované poloze se i Česká republika potýká s ilegálními pokusy o překročení státních hranic. Číslo zadržených jsou již tradičně vysoká, během roku 1999 bylo při nedovoleném způsobu překročení státních hranic zadrženo 32325 osob, z toho 30377 cizinců.

Po víceméně dlouhodobém ignorování procesu mezinárodní migrace v ČR, které probíhalo v podstatě na všech společenských frontách, je dnes patrný pokrok ve snahách systematicky řídit daný proces. Legislativní úpravy ve směru důslednější harmonizace s migrační teorií a praxí zemí EU a například současné přípravy koncepce zásad integrace cizinců do české společnosti jsou důkazem zvýšeného zájmu státu o fenomén mezinárodní migrace. Přesto na tomto poli stále zůstává mnoho důležitých úkolů k řešení, z nejdůležitějších jmenujme následující: definování základní vize migrační politiky a z ní plynoucích opatření (pouhá harmonizace s EU a proklamovaný boj s ilegální migrací nepostačuje), zflexibilnění migrační legislativy, nastolení efektivní kooperace mezi příslušnými rezorty zodpovědnými za mezinárodní migraci (vnitřní harmonizace), výrazné zkvalitnění migrační statistiky a vnější stimuly, jakož i vnitřní aktivizace výzkumných kruhů schopných mezinárodní migraci vědecky studovat a výsledky efektivně transformovat do praxe.

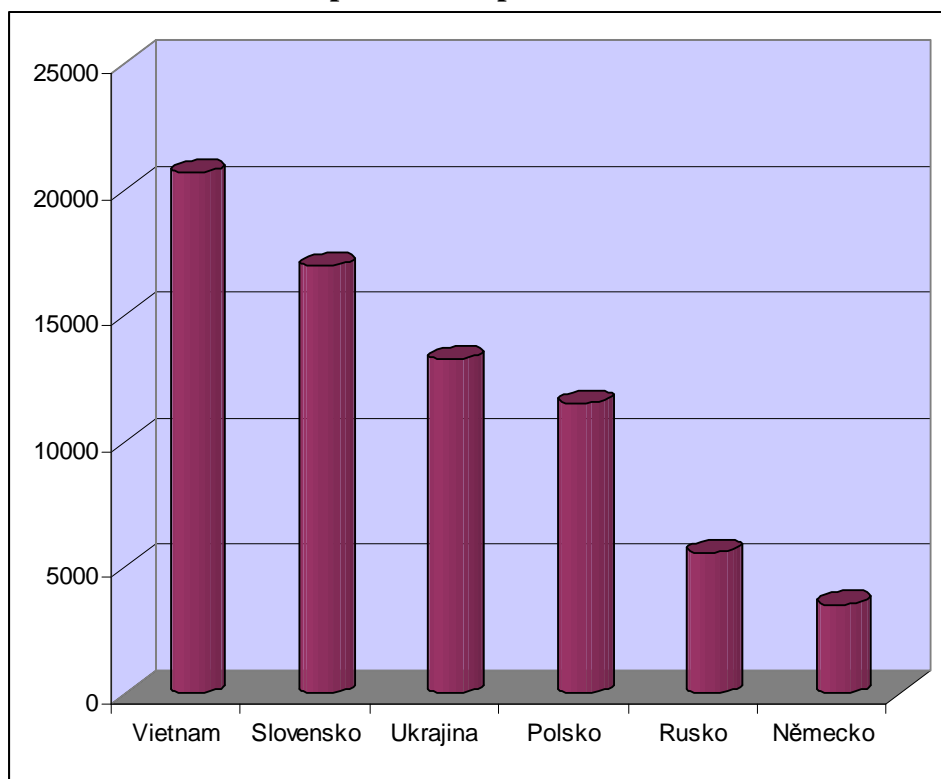
Po vstupu do Evropské unie i nadále se zvýšil počet cizinců, kteří od začátku zaujali přední místa v tabulkách ČSÚ, a to jsou: Slovensko, Ukrajina, Vietnam, Rusko, Polsko. 31.12.2004 Počet cizinců, kteří žádali o povolení k dlouhodobému pobytu, a kteří jsou pořad v čele tabulky jsou Ukrajinci (65001 osob). Poté následuje Slovensko (30376), Vietnam (13490), Rusko (9151 osob), Polsko (9151), Moldavsko (3514). O povolení k trvalému pobytu si žádalo nejvíc cizinci z Vietnamu (20689), Slovenska (16976), Ukrajiny (13262), Polska (11511), Ruska (5592) a Německa (3530). (MVCR, 2004)

Graf č.4: Cizinci s povoleným dlouhodobým pobytem na území České republiky k 31. 12. 2004 podle státní příslušnosti

Zdroj: MVCR, ČSÚ

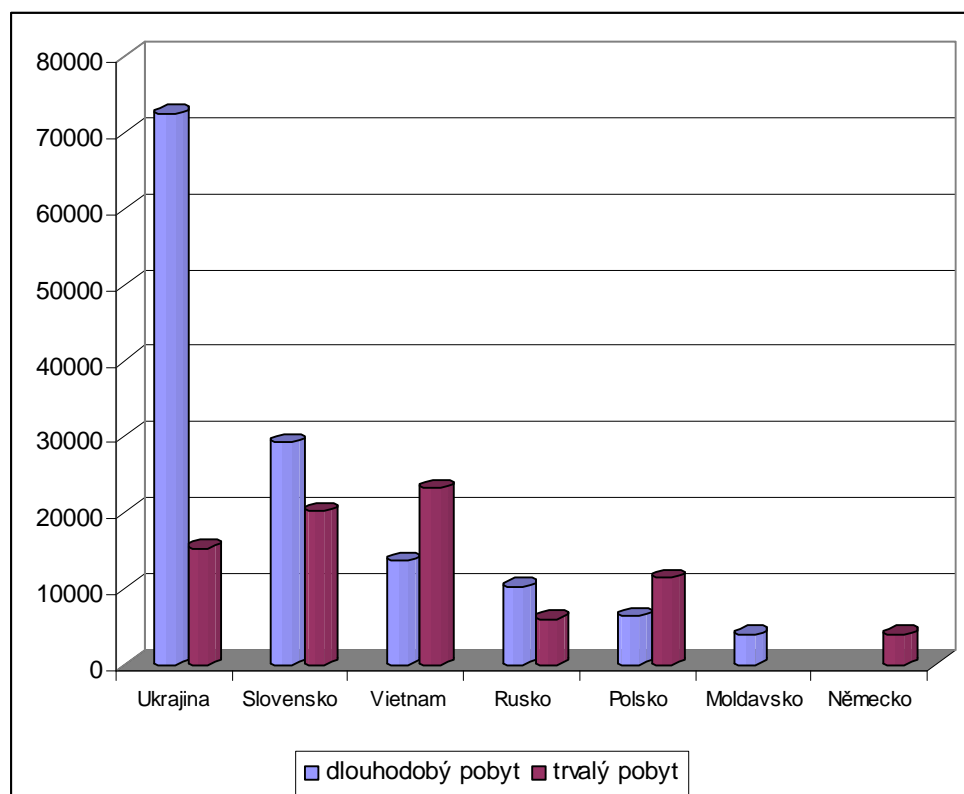
Graf č.5: Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území České republiky k 31. 12. 2004 podle státní příslušnosti

Zdroj: MVCR, ČSÚ

V roce 2005 se počet cizinců s povoleným dlouhodobým pobytem u některých státních příslušnostech zvětšil a u jiných se zmenšil. Ukrajina i nadále zůstává v čele tabulky s 72455 osob (+7454), ovšem počet cizinců ze Slovenska s dlouhodobým pobytem se mírně zmenšil oproti roku 2004 na 29218 (-1158). U cizinců z Vietnamu můžeme říci, že se ten počet nijak výrazně nezměnil. Ke konci roku 2005 na území České republiky bylo 13597 osob (+ 107). Cizinci z Ruska si mírně polepšili ze 9151 na konci roku 2004 na 10261 na konci roku 2005 (+ 1110) , a stejně tak i cizinci z Polska s 6426 osobami (+1672) a Moldavska s 3996 osobami (+ 482). Počet osob z Dánska se mírně zvýšil na 122 a počet osob z Rumunska na 739. Počet Vietnamců s trvalým pobytem se na konci roku 2005 zvýšil na 23235 (+ 2546), počet Slováků na 20227 (+3251) a Ukrajinců na 15334 (+2272), ovšem počet Poláků se mírně snížil na 11384 (-127). Také počet cizinců z Ruska se zvýšil na 6008 (+416) a z Německa na 3957 (+427). Počet osob z Dánska je 83 a z Rumunska 1962. (MVCR, 2005)

Graf č. 6: Cizinci s povoleným dlouhodobým a trvalým pobytem na území České republiky k 31. 12. 2005 podle státní příslušnosti

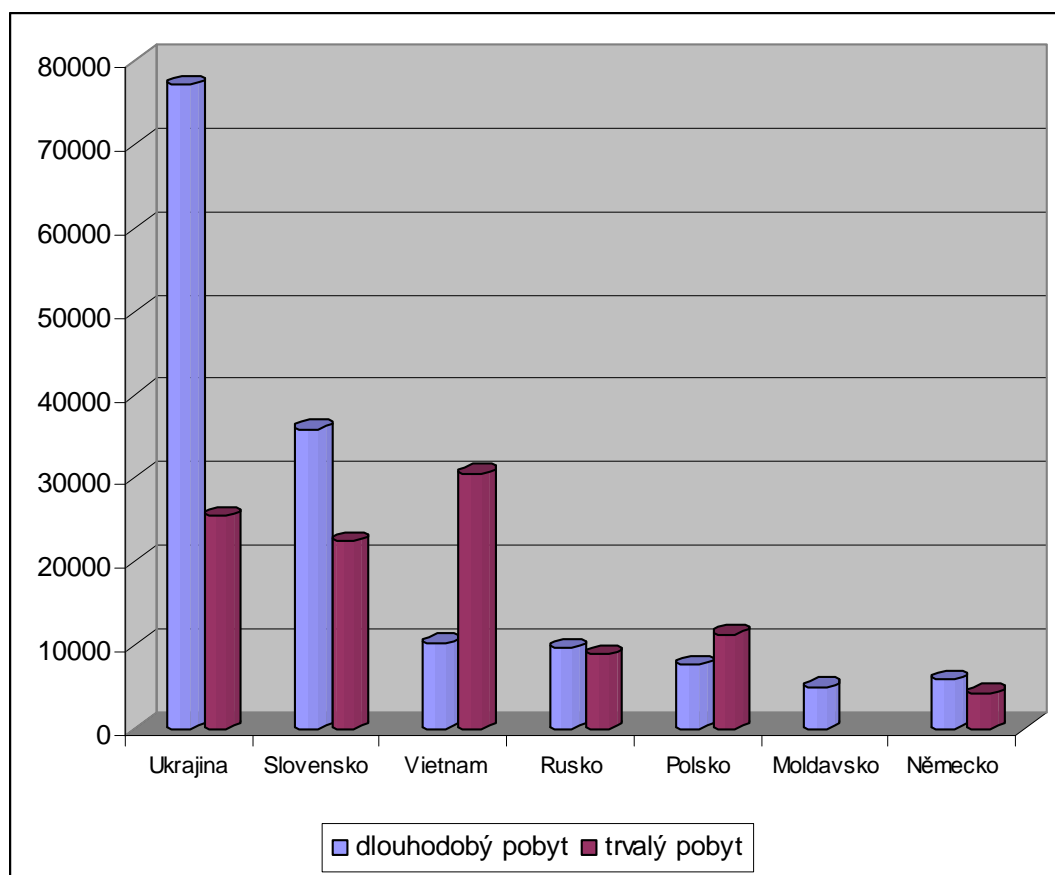

Zdroj: MVCR, ČSÚ

Ke konci roku 2006 se počet cizinců s dlouhodobým pobytem některých státních příslušností od roku 2005 zvýšil (Ukrajina +4731, Slovensko +6694, Polsko +1148, Německo +2659,

Moldavsko +975), u některých se zmenšil (Vietnam -3356, Rusko -596). U cizinců s trvalým pobytem se tento počet zvětšil u všech států kromě Polska, kde došlo ke mírnému klesání počtů cizinců (-64). V případě Dánska a Rumunska došlo ke mírnému stoupání počtů cizinců.(MVCR, 2006)

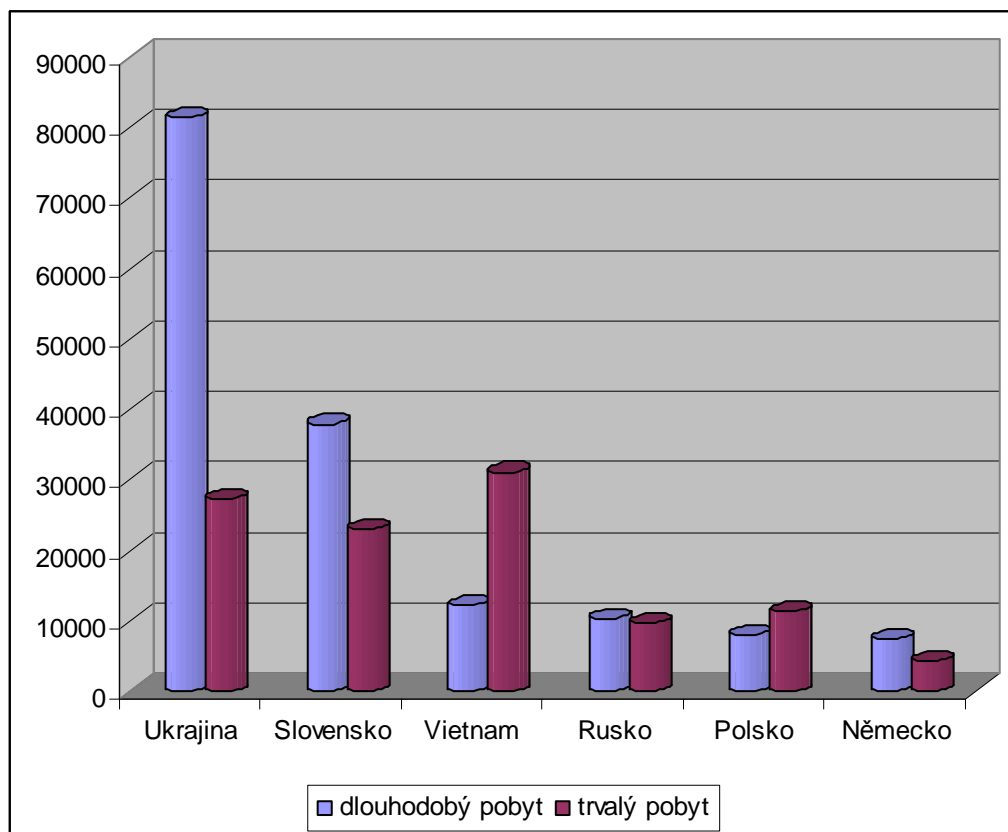
Graf č. 7: Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území České republiky k 31. 12. 2006 podle státní příslušnosti

Zdroj: MVCR, ČSÚ

V roce 2007 31.3 došlo u všech cizinců s dlouhodobým a trvalým pobytem k mírnému zvýšení, až na cizinců s trvalým pobytem z Polska kde se ten počet snížil o 16 osob.

Graf č. 8: Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území České republiky k 31. 3. 2007 podle státní příslušnosti

Zdroj: MVCR, ČSÚ

5.3 Integrační politika

Legislativní řešení pobytového režimu cizinců se změnilo několikrát. Do konce roku 1992 platil zákon č. 68/1965 Sb., o pobytu cizinců na území Československé socialistické republiky. Vstup cizinců na území ČSSR byl povolen jen na základě víza a pobyt musel být povolen. Zákon neobsahoval ustanovení týkající se délky trvání víz nebo povolení k pobytu. Tento zákon byl nahrazen zákonem č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní republiky. Tento zákon rozlišoval krátkodobá (do 180 dní), dlouhodobá (od 180 dní do 1 roku s možností prodloužení) a trvalá (s platností na 10 let) povolení k pobytu a poněkud podrobněji vymezoval práva a povinnosti cizinců i ostatních účastníků řízení o pobytovém režimu. V ČR tento zákon platil až do roku 1999, kdy byl nahrazen v současnosti platným zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Tento zákon je značně detailní, zpočátku byl velmi přísný a restriktivní. To se odrazilo ve výrazném poklesu počtu cizinců pobývajících v ČR mezi 31.12.1999 a 31.12. 2000 (až na konci roku 2002 dosáhl počet cizinců v ČR vyšší hodnoty než na konci roku 1999). Povolení k pobytu (kromě povolení k trvalému pobytu) se změnila na víza. Rozlišovala se víza krátkodobá (několik různých typů víz s platností do 90 dní) a víza nad 90 dní s platností do jednoho roku a možností prodloužení. Zákon sice platí dodnes, ale platí v podobě značně odlišné od původního znění zákona. Nejvýznamnější z novel tohoto zákona byla tzv. Euronovela, která připravovala pobytový režim cizinců v ČR na vstup ČR do EU (volný pohyb osob, rozlišení občanů EU a jejich rodinných příslušníků a občanů třetích zemí). Nově je pro občany 3. zemí zaveden dlouhodobý pobyt (namísto prodloužování víza nad 90 dní). U občanů EU existuje kromě trvalého pobytu nově ještě tzv. pobyt přechodný. Jeho vyřízení je však dobrovolné a občany EU k vyřízení nelze nutit. Pokud si přechodný pobyt nevyřídí, je občan EU evidován jen na základě oznámení ubytovatele a do záznamů o stěhování se nedostane. (EUROPEUM, 2001)

5.4 Informace o potvrzení o přechodném pobytu pro občany EU

Občan Evropské unie je oprávněn, nikoli povinen, požádat o potvrzení o přechodném pobytu, pokud hodlá na území České republiky pobývat přechodně po dobu delší než tři měsíce. Žádost o potvrzení o přechodném pobytu může občan EU podat na území České republiky, na oddělení cizinecké policie příslušném podle místa jeho pobytu na území České republiky.

Občan EU k žádosti předloží tyto náležitosti:

- cestovní doklad, kterým se rozumí i průkaz totožnosti,
- doklad potvrzující účel pobytu pouze v případě účelu zaměstnání, podnikání nebo jiné výdělečné činnosti anebo studia (např. pracovní smlouva...); cizineckým zákonem není konkrétně definován účel pobytu, za kterým cizinec žádá o vydání potvrzení o přechodném pobytu,
- 1 fotografii,
- doklad o zdravotním pojištění; tento doklad občan EU nepředkládá v případě účelu zaměstnání, podnikání nebo jiné výdělečné činnosti,
- doklad o zajištění ubytování na území ČR.

Veškeré náležitosti nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu, matričních dokladů a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě. Všechny cizojazyčné listiny musí být úředně přeloženy do českého jazyka. Oddělení cizinecké policie vydá potvrzení o přechodném pobytu ve formě skládačky. Doba jeho platnosti je neomezená. V této souvislosti vyplývá pro cizince povinnost hlásit oddělení cizinecké policie změnu příjmení, osobního stavu a změnu dalších údajů obsažených v tomto potvrzení a cestovním dokladu do 15 pracovních dnů ode dne, kdy změna nastala. Lhůta k vyřízení žádosti je 60 dnů ode dne jejího podání. Vydání potvrzení o přechodném pobytu pro občana EU je osvobozeno od správního poplatku.(MVCR,2007)

5.5 Informace o povolení k trvalému pobytu pro občany EU

Oddělení cizinecké policie vydá občanu Evropské unie na jeho žádost povolení k trvalému pobytu za těchto podmínek:

- po 5 letech jeho nepřetržitého přechodného pobytu na území,
- jestliže v době skončení zaměstnání, podnikání nebo jiné výdělečné činnosti dosáhl věku stanoveného pro vznik nároku na starobní důchod nebo pro vznik nároku na starobní důchod před dosažením důchodového věku a o tento důchod přiznávaný před dosažením důchodového věku požádal, pokud tuto činnost vykonával na území posledních 12 měsíců před podáním žádosti o povolení k trvalému pobytu a nepřetržitě na území pobývá po dobu nejméně 3 let,
- jestliže skončil zaměstnání, podnikání nebo jinou výdělečnou činnost z důvodu vzniku plné invalidity a pobývá na území nepřetržitě po dobu nejméně 2 let; podmínka doby nepřetržitého pobytu na území neplatí, pokud občanu Evropské unie vznikl nárok na plný invalidní důchod z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání,
- jestliže je zaměstnán, podniká nebo provozuje jinou výdělečnou činnost na území jiného členského státu Evropské unie a zpravidla se každý den nebo alespoň jednou týdně vrací na území, pokud na území dříve nepřetržitě pobýval a současně zde byl zaměstnán, podnikal nebo provozoval jinou výdělečnou činnost po dobu nejméně 3 let, nebo
- jde-li o občana Evropské unie mladšího 18 let, který byl svěřen do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu.

Občan EU k žádosti o povolení k trvalému pobytu předloží:

- cestovní doklad, kterým se rozumí i průkaz totožnosti,
- doklad potvrzující splnění některé z podmínek pro vydání povolení k trvalému pobytu,
- 2 fotografie,
- doklad o zajištění ubytování na území ČR.

Veškeré náležitosti nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu, matričních dokladů a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě. Oddělení cizinecké policie vydá povolení k trvalému pobytu formou průkazu o povolení k trvalému pobytu občana Evropské unie ve fialovém provedení spolu s potvrzením o povoleném pobytu na

území ČR. V této souvislosti vyplývá pro cizince povinnost hlásit oddělení cizinecké policie změnu příjmení, osobního stavu a změnu dalších údajů obsažených v tomto průkazu a cestovním dokladu do 15 pracovních dnů ode dne, kdy změna nastala. Průkaz o povolení k pobytu pro občana Evropské unie se vydává s dobou platnosti na 10 let, přičemž platnost lze prodloužit o 10 let, a to i opakovaně. Lhůta k vyřízení žádosti je 60 dnů ode dne jejího podání.(MVCR,2007)

5.6 Informace k přechodnému pobytu na území na základě povolení k dlouhodobému pobytu

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec oprávněn požádat za podmínky, že na území České republiky pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů, hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 1 rok a trvá-li stejný účel pobytu. Povolením k dlouhodobému pobytu byla nahrazena dřívější praxe, spočívající v prodlužování doby platnosti víza k pobytu nad 90 dnů na území. Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu se podává na úředním tiskopisu u oddělení cizinecké policie, příslušného dle místa hlášeného pobytu na území.

K žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec povinen předložit tyto náležitosti:

- cestovní doklad,
- doklad potvrzující účel pobytu na území,
- doklad o zajištění prostředků k pobytu na území České republiky dle § 13 cizineckého zákona,
- doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území,
- výpis z evidence Rejstříku trestů ČR jako podklad k posouzení trestní zachovalosti; tento doklad nepředkládá cizinec mladší 15 let,
- 2 fotografie.

Zajištění prostředků k pobytu se prokazuje předložením peněžních prostředků nebo výpisem z účtu vedeného v bance znějícím na jméno cizince, ze kterého vyplývá, že během pobytu na území České republiky může disponovat s peněžními prostředky v požadované výši nebo předložením jiného dokladu o finančním zajištění pobytu na území České republiky (např. platná mezinárodně uznávaná kreditní karta). Výše předkládaných prostředků se odvozuje od částky existenčního minima stanovené zvláštním právním předpisem, která se podle zákona o životním a existenčním minimu považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití (v současné době se jedná o částku 2 020 Kč). Má-li pobyt na území České republiky vcelku přesáhnout dobu 30 dnů, jedná se o prostředky odpovídající 15-ti násobku uvedené částky s tím, že se tato částka za každý další

celý měsíc předpokládaného pobytu na území zvyšuje o dvojnásobek uvedené částky. V případě pobytu za účelem podnikání, který má vcelku přesáhnout dobu 90 dnů, předloží prostředky odpovídající 50-ti násobku uvedené částky.

Za doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území České republiky se považuje:

- originál nebo ověřená kopie smlouvy o ubytování, nájemní smlouvy, podnájemní smlouvy nebo smlouvy s obdobným obsahem,
- originál nebo ověřená kopie výpisu z katastru nemovitostí, je-li žadatel vlastníkem nemovitosti,
- ověřený tiskopis Pozvání, jde-li o přechodný pobyt,
- potvrzení fyzické nebo právnické osoby, která cizinci zajistí ubytování, včetně potvrzení vydávaného ubytovatelem.

V případě podání žádosti za účelem zaměstnání cizinec předkládá jako doklad potvrzující účel pobytu na území rozhodnutí o prodloužení povolení k zaměstnání. Doklad o zajištění prostředků k pobytu na území již nepředkládá.

V případě podání žádosti za účelem podnikání je cizinec povinen dále předložit potvrzení finančního úřadu ČR o stavu jeho daňových nedoplatků a potvrzení okresní správy sociálního zabezpečení o tom, že nemá splatné nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a na státní politiku zaměstnanosti včetně penále; splatným nedoplatkem se pro účely cizineckého zákona rozumí též nedoplatek na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně penále, k jehož úhradě bylo povoleno jeho splácení ve splátkách. Není-li cizinec daňovým subjektem nebo plátcem pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, předloží doklad vydaný finančním úřadem ČR nebo okresní správou sociálního zabezpečení potvrzující tuto skutečnost.

Veškeré náležitosti k žádosti nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu, matričních dokladů a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě. Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec povinen podat nejdříve 120 a nejpozději 14 dnů před uplynutím platnosti víza k pobytu nad 90 dnů. V případě, že podání žádosti ve lhůtě podle předchozí věty zabrání důvody na vůli cizince nezávislé, je cizinec oprávněn tuto žádost

podat do 3 pracovních dnů po zániku těchto důvodů, přičemž vízum se do doby zániku tohoto oprávnění považuje za platné. Povolení k dlouhodobému pobytu se vydává formou průkazu o povolení k pobytu, resp. štítku o povolení k pobytu s tím, že doba jeho platnosti se stanoví v závislosti na povoleném účelu pobytu (např. za účelem podnikání nebo účasti v právnické osobě se doba platnosti povolení stanoví na 2 roky). Štítek o povolení k pobytu se vyznačuje do cestovního dokladu cizince. Lhůta k vyřízení žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu je do 60 dnů ode dne jejího podání.(MVCR,2007)

5.7 Povolení k trvalému pobytu za podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR

O povolení k trvalému pobytu je po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR na vízum k pobytu nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu oprávněn požádat každý cizinec. Do doby nepřetržitého pobytu se započítává doba pobytu na území na vízum k pobytu nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu. Do této doby se nezapočítává doba, po kterou byl cizinec na území služebně vyslán zahraničním zaměstnavatelem nebo zahraniční právnickou nebo fyzickou osobou; doba pobytu na území za účelem studia se započítává jednou polovinou. Žádost o povolení k trvalému pobytu lze podat na zastupitelském úřadu ČR v zahraničí. Žádost o povolení k trvalému pobytu lze rovněž podat na oddělení cizinecké policie, pokud cizinec pobývá na území ČR nepřetržitě po dobu 5 let.

K žádosti o povolení k trvalému pobytu je cizinec povinen připojit tyto náležitosti:

- cestovní doklad,
- listinný doklad potvrzující účel pobytu na území, např. oddací list, rodný list nebo jinou listinu dokládající příbuzenský vztah a podobně (to neplatí, jde-li o cizince, který žádá o povolení k trvalému pobytu po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR),
- doklad o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území některým ze způsobů stanovených v § 71 cizineckého zákona; tento doklad nepředkládá cizinec, který byl svěřen do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu a dosáhl věku 18 let,
- výpis z evidence rejstříku trestů ČR a obdobný doklad státu, jehož je cizinec státním občanem nebo v němž má trvalé bydliště, jakož i státu, v nichž cizinec v posledních třech letech pobýval nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, jako doklad k posouzení trestní zachovalosti nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává; tento doklad nepředkládá cizinec mladší 15 let,
- doklad o zajištění ubytování na území,
- 2 fotografie,

- souhlas rodiče, popřípadě jiného zákonného zástupce nebo poručníka s pobytem dítěte na území, pokud nejde o společné soužití rodiny s tímto rodičem, zákonným zástupcem nebo poručníkem.

Za doklad o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území (doklad prokazující možnost vynaložit měsíčně peněžní prostředky dosahující částky životního minima jednotlivce a jím vyživovaných osob a nejvyšší částky normativních nákladů na bydlení podle zvláštního právního předpisu nebo částky, kterou cizinec věrohodně prokáže jako částku skutečných odůvodněných nákladů vynakládaných na bydlení jeho a jím vyživovaných osob) se považuje např.:

- potvrzení zaměstnavatele o výši příjmu, je-li cizinec na území České republiky zaměstnán;
- smlouva o smlouvě budoucí s budoucím zaměstnavatelem, ve které je uvedena výše mzdy, bude-li cizinec na území České republiky zaměstnán;
- potvrzení o převodu finančních dávek vyplácených cizinci státem, jehož je občanem nebo jiným státem, ve kterém jsou mu takové dávky vypláceny;
- potvrzení o stavu účtu nebo výpis z účtu vedeného u peněžního ústavu na území České republiky nebo na území jiného státu znějícího na jméno žadatele, ze kterého je zřejmé, že lze s finančními prostředky disponovat na území České republiky, a umožňuje vynaložit stanovenou částku nejméně po dobu 2 let; nebo
- ověřený závazek manžela, rodiče, dítěte, kteří mají vzájemnou vyživovací povinnost, že žadateli zajistí prostředky k trvalému pobytu po dobu, po kterou trvá vyživovací povinnost; schopnost splnit uvedený závazek je nutné prokázat jedním z výše uvedených způsobů.

Částka životního minima jednotlivce činí měsíčně 3 126 Kč. Za jednotlivce se pro účely tohoto zákona považuje osoba, která není společně posuzována s jinými osobami.(MVCR,2007)

5.8 Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území ČR

Studiem se pro účely cizineckého zákona obecně rozumí zejména:

- vzdělávání v základní škole, střední škole, konzervatoři nebo vyšší odborné škole nebo studium na vysoké škole, účast na jazykové a odborné přípravě ke studiu akreditovaného studijního programu vysoké školy organizované veřejnou vysokou školou, nebo účast na jazykovém a odborném kurzu pořádaném v rámci programu Evropské unie nebo na základě mezinárodní smlouvy,
- odborná praxe určená k získání praktických, odborných zkušeností cizince a uskutečňovaná v době jeho studia na tuzemské nebo zahraniční vysoké škole, vzdělávání ve střední nebo vyšší odborné škole nebo v konzervatoři anebo v době nejvýše 5 let po ukončení studia na vysoké škole a 3 let po ukončení vzdělávání ve střední nebo vyšší odborné škole nebo v konzervatoři, uskutečňovaná v tuzemské hostitelské organizaci. Tato odborná praxe musí být organizačně zajišťována nebo koordinována tuzemskou vysokou školou, Akademií věd České republiky, střední nebo vyšší odbornou školou nebo konzervatoří anebo příslušnou organizací akreditovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy,
- odborná praxe a dobrovolná služba mládeže určené k získání praktických, odborných zkušeností cizince a uskutečňované v tuzemské hostitelské organizaci za předpokladu, že se uskutečňují jako součást projektu programu nebo iniciativ Evropské unie a jsou organizačně zajišťovány nebo koordinovány tuzemskou organizací k tomuto účelu akreditovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Pro účely vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území ČR podle § 42d cizineckého zákona se vzděláváním ve střední škole nebo konzervatoři rozumí pouze vzdělávání v rámci výměnného programu uskutečňovaného v tuzemské hostitelské organizaci a odbornou praxí pouze odborná praxe bezplatná.

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území ČR je cizinec oprávněn podat na zastupitelském úřadu, pokud na území hodlá pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce a jde-li o studium podle ustanovení § 64 cizineckého zákona, s výjimkou vzdělávání

v základní škole, střední škole nebo konzervatoři, které není uskutečňováno v rámci výměnného programu, nebo odborné praxe prováděné za úplatu.

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území dle § 42d cizineckého zákona cizinec podává bez podmínky předchozího pobytu na území na vízum k pobytu nad 90 dnů.

K žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec povinen předložit tyto náležitosti:

- cestovní doklad,
- doklad potvrzující účel pobytu na území,
- doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území,
- výpis z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní zachovalosti; to neplatí v případě cizince mladšího 15 let,
- 2 fotografie,
- je-li nezletilý, souhlas rodiče, popřípadě jiného zákonného zástupce nebo poručníka, s jeho pobytem na území,
- doklad o zajištění prostředků k pobytu na území České republiky dle § 13 cizineckého zákona, jde-li o studium na vysoké škole nebo neplacenou odbornou praxi; v ostatních případech doklad o tom, že náklady na pobyt cizince přebírá tuzemská hostitelská organizace.

K žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia je cizinec na požádání dále povinen předložit:

- doklad obdobný výpisu z evidence rejstříku trestů ČR jako podklad k posouzení trestní zachovalosti vydaný státem, jehož je cizinec státním občanem, jakož i státy, v nichž cizinec pobýval v posledních třech letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců; tento

doklad lze nahradit čestným prohlášením v případě, že tento stát takový doklad nevydává; tuto náležitost nelze požadovat od cizince mladšího 15 let,

- v odůvodněných případech lékařskou zprávou, že netrpí "závažnou" nemocí uvedenou na seznamu vydaném vyhláškou Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 274/2004 Sb., kterou se stanoví seznam nemocí, které by mohly ohrozit veřejné zdraví, a seznam nemocí a postižení, které by mohly závažným způsobem ohrozit veřejný pořádek.

Za doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území České republiky se považuje:

- originál nebo ověřená kopie smlouvy o ubytování, nájemní smlouvy, podnájemní smlouvy nebo smlouvy s obdobným obsahem,
- originál nebo ověřená kopie výpisu z katastru nemovitostí, je-li žadatel vlastníkem nemovitosti,
- ověřený tiskopis Pozvání nebo
- potvrzení fyzické nebo právnické osoby, která cizinci zajistí ubytování, včetně potvrzení vydávaného ubytovatelem.

Zajištění prostředků k pobytu se prokazuje předložením peněžních prostředků nebo výpisem z účtu vedeného v bance znějícím na jméno cizince, ze kterého vyplývá, že během pobytu na území České republiky může disponovat s peněžními prostředky v požadované výši nebo předložením jiného dokladu o finančním zajištění pobytu na území České republiky (např. platná mezinárodně uznávaná kreditní karta).

Výše předkládaných prostředků se odvozuje od částky existenčního minima stanovené zvláštním právním předpisem, která se podle zákona o životním a existenčním minimu považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití (v současné době se jedná o částku 2 020 Kč). Má-li pobyt na území České republiky vcelku přesáhnout dobu 30 dnů, jedná se o prostředky odpovídající 15-ti násobku uvedené částky s tím, že se tato částka za každý další celý měsíc předpokládaného pobytu na území zvyšuje o dvojnásobek uvedené částky. Cizinec mladší 18 let předkládá zmiňované peněžní částky v poloviční výši.

Veškeré náležitosti k žádosti nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu, matričních dokladů a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě. Bude-li o žádosti rozhodnuto kladně, bude cizinci uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí povolení k dlouhodobému pobytu. Před vyznačením tohoto víza je cizinec povinen předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění po dobu pobytu na území, s výjimkou případů uvedených v ustanovení § 6 odst. 9 cizineckého zákona. Lhůta k vyřízení žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území je do 60 dnů ode dne jejího podání. Za vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia na území se vybere správní poplatek ve výši 1000,- Kč. Za vydání tohoto povolení cizinci mladšímu 15 let se vybere správní poplatek v poloviční výši, tj. 500,- Kč.(MVCR,2007)

6 Imigrace v Dánsku po 2. světové válce až po současnost

6.1 Historie imigrace v Dánsku od začátku 20. století

V Dánsku přicházeli přistěhovalci již před Druhou Světovou válkou. Během války, se přestěhovali Židi, Východní Evropané a Němci. Po celých padesátých a šedesátých letech přicházeli uprchlíci ze socialistického režimu z Maďarska, Československa, Polska a Sovětského Svazu. V sedmdesátých letech, Dánsko přijalo skupinu uprchlíků z Chile a imigranty z Vietnamů, kteří přijeli lodí. V osmdesátých letech podstatně velký počet imigrantů přijelo z Blízkého Východu, jako následek Irácko-Iránské války. Později to byli Palestinci, Libanonci, Etiopští, Afgánci, a obyvatelé Srí Lanky. V devadesátých letech mnoho Somálců dostalo azyl a v roce 1994 kolem 18000 Bosňanů přišlo následkem války z bývalé Jugoslávie. Kromě toho, do Dánska se přestěhovalo během posledních dvou desetiletí, výrazný počet pracujících imigrantů z Iráku, Pákistánu, Turecka a Jugoslávie. Tento počet odpovídá celkovému počtu uprchlíků za posledních 30 let. Turci byli první imigranti, kteří v 60tých letech přišli pracovat. Tihle lidé byli vítáni, když v Dánsku chyběla pracovní síla a přispěli ekonomickému růstu v šedesátých letech. Nicméně, když začal hrozit nedostatek pracovních míst dánské úřady začali více kontrolovat své hranice. Výjimky byly uděleny pouze příbuzným těch, co už žili na území Dánska (v roce 2003 dánská vláda se odklonila od tohoto rozhodnutí). Brzy na to většina nepřitažlivých pracovních míst byly nechány cizincům. Dnes již mají mnohem větší výběr než měli předtím. Nicméně jsou velmi vidět imigranti z Pákistánu a Turecka, kteří si otevírají vlastní podniky jako pizzerie, zelenářství nebo drogerie. Přestože se někteří narodili nebo byli vychováni v Dánsku, na pracovním trhu existuje sklon ke diskriminaci.

6.2 *Imigrace v současnosti*

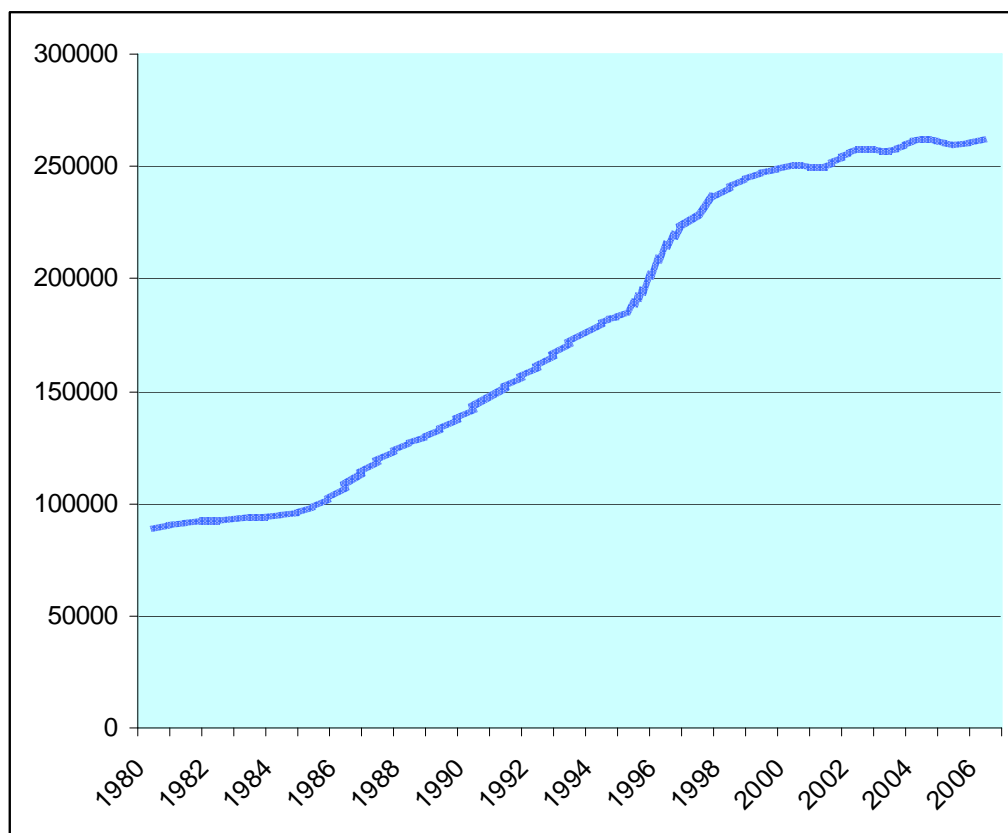
Dánsko má 5.4 milion obyvatel a z toho 8% představují cizinci. 2% z nich jsou ze Západních států a 6% jsou ze třetích států. Počet cizinců se odhaduje na 500000 ale toto číslo není oficiální. Průzkumy tvrdí, že až 86% cizinců se považuje za muslimy. ¾ jsou z první generace a zbytek jsou z druhé. V roce 2006 většina imigrantů žádala o azyl anebo to byli příbuzní těch, co už žili na území Dánska. Navíc Dánsko přijme ročně velký počet obyvatel ze Západních Států, zvláště ze Skandinávie, z EU, ze Severní Ameriky, kteří přijíždí pracovat nebo studovat na určitou dobu. Po přijetí nových členů v EU značný počet cizinců, zvláště z Polska a Baltských států, přijelo pracovat v zemědělství nebo stavebnictví za mnohém nižší platy a za více hodin na den. Přestože bylo čím dál těžší získat dánské občanství každým rokem se počet cizinců zvyšoval. V lednu roku 2005 počet registrovaných cizinců, kteří nevlastnili dánský pas, byl 452095. Tvořili 8,4% populace. 343367 byli imigranti a 108726 byli potomci imigrantů. Tyhle údaje neobsahují počet cizinců, kteří již žádali o dánské občanství. Podle Dánských statistik počet rezidentů z ne Západních Států se zvýšil o 520% mezi 1980 - 2005 neboli o 268902 osob, zatímco počet těch ze Západních Států se zvýšil o pouze 19,8% neboli o 30000. To znamená, že 90% z celkového zvýšení počtu rezidentů patří ne Západním státům.

Tabulka č. 5 Počet imigrantů a jejich potomků v Dánsku, 1996-2005

Země původu	1996	2000	2005
Evropa(A)	180,712	210,109	233,924
Turecko	40,936	48,773	44,741
Bývalá Jugoslávie	30,675	39,879	54,856
Afrika(B)	23,200	35,895	43,182
Maroko	6,230	7,813	8,974
Somálsko	7,091	14,856	16,952
Severní Amerika(C)	7,732	8,047	8,441
Spojené Státy	6,078	6,273	6,584
Jižní/Střední Amerika (D)	5,379	6,509	7,968
Asie (E)	89,183	114,659	153,561
Afganistan	1,470	3,275	10,876
Irán	11,358	12,980	14,289
Irák	7,521	14,902	26,351
Libanon	15,957	19,011	22,232
Pákistán	15,229	17,509	19,301
Sri Lanka	7,804	9,515	10,291
Thajsko	3,296	4,884	6,980
Vietnam	9,428	11,051	12,654
Oceánie (F)	1,189	1,384	1,656
Jiné státy	1,328	1,562	3,363
Celkový počet	308,723	378,165	452,095

Zdroj: Statistics Denmark

Graf č.9 Vývoj počtu imigrantů v Dánsku od roku 1980 do roku 2006

Zdroj: Statistics Denmark

Nejvýznamnější menšinu tvoří skupiny z Turecka, jako následek tureckých pracujících z 60tých let, později jejich potomci. Tvoří skoro 12% (55,000) ze všech cizinců. Následují Iráčané, Němci, Libanonci, Bosňané a Pákistánci.

Většina imigrantů vyhledává větší města jako Kodaň, Aarhus, Odense a tvoří na předměstí těchto měst ghetta. Mnozí z těchto nových imigrantů dodnes žijí ve stejném bloku paneláků jako v šedesátých letech, když se do Dánska přestěhovali. Jednou takovou oblastí je kodaňské předměstí Ishoej, kde žijí turecké rodiny víceméně odděleně od dánské společnosti. V roce 1969 přišlo do Dánska 145 Turků pracovat jako dočasní dělníci a usadili se v Ishoej. Dnes je jich tu kolem 3000 a více než 80 procent z nich žije stále ve stejných domech. Sociální vztahy mezi nimi a Dány jsou naprosto omezené. Jejich děti chodí do škol, kde více než polovinu tvoří děti imigrantů a s Dány nijak výrazně nekomunikují.

V těchto ghettech je možné narazit na množství kultur. Řeznictví odpovídající muslimským pravidlům konzumace masa, "košer" obchody, turecké zelinářství v sousedství pizzerií a bufetů, kde se prodává kebab. Nakupují tu jak ženy v burkách, tak podnikatelé v oblecích. Oblasti práce se však tato multikulturalita vyhnula. Pro mnoho imigrantů muslimského původu je šplhání po kariéřním žebříčku obtížné a díky tomu se ze svých obchůdků jen tak nedostanou. Řada z nich nemá šanci dostat jinou práci jen proto, že se jmenují Muhammed nebo Ali. Rozhovory s tisícovkou dánských uprchlíků a imigrantů ukázaly, že v roce 2001 přibližně jedna třetina z nich pocítila diskriminaci při hledání práce.

V ghettech žijí lidé v produktivním věku a jsou většinou bez práce, ti, kteří ji seženou, se stěhují jinam. Známosti jsou při hledání dobrého místa stejně důležité jako kvalifikace. Aby našli práci, musí znát někoho s dobrými kontakty. V ghettech ale žijí v podstatě jen dlouhodobě nezaměstnaní. Vzniká tak sociálně vyloučená lokalita, ve které si imigranti vytvářejí vlastní sociální vztahy. Z tohoto pohledu jsou ghetta viditelným symbolem vyloučení z dánské společnosti.

Bylo by však zavádějící tvrdit, že všichni imigranti se ocitají absolutně mimo dánskou společnost. Objevuje se větší flexibilita, co se stěhování a zaměstnanosti týče, zvláště ve druhé a třetí generaci imigrantů. Stále více mladých prolamuje sociální dědictví získáváním vzdělání a plynulou dánštinou. Tím se zvyšuje jejich pracovní kvalifikace a statistiky dokazují, že oproti první generaci jsou na tom opravdu lépe. Navíc si stále více potomků původních imigrantů volí dánské občanství a většina se účastní dánských voleb. Část z nich prochází určitým nadnárodním procesem, kdy je jejich identita formována jak muslimskou, tak dánskou kulturou.

6.3 Integrační politika

Ze začátku přítomnost cizinců byla považovaná jen za dočasnou. Poté si dánská vláda uvědomila, že uprchlíci si vytvořili domov na dánském území a bylo potřeba více přemýšlet o právech uprchlíků a imigrantů. V celém Dánsku se vláda snažila integrovat cizince do dánské společnosti a od začátku 80tých let se vytváří integrační politika. Dánská vláda si problém ghett uvědomila a vytvořila nové ministerstvo pro uprchlíky, imigranty a integraci. V roce 2003 vláda založila speciální Ministerstvo pro integraci. Nejvyšší prioritou je zajistit imigrantům práci a poskytnout jim cenné dánské znalosti, co nejrychleji integrovat nové imigranty do společnosti a zajistit finanční pomoc. Ohledně integrační politiky se vedou rozporuplné debaty: jak moc ta politika zasahuje do soukromého života cizince, měli by se všichni cizinci naučit dánsky, mělo by se dat na výběr nebo nutit cizince učit se dánsky, směli by lidé ze stejného státu žít na jednom území.

Dějiny dánské imigrace jsou rovněž dějinami dánské diskriminace. Evropská rada proti rasismu a netoleranci potvrdila protimuslimskou náladu ústící v netoleranci a diskriminaci v Dánsku. Tyto postoje jsou závažnou překážkou v integraci do dánské společnosti. Přibližně pět procent populace pocházející z ne-západních zemí je považováno za ohrožení dánských hodnot a je neustále obviňováno za působení ekonomických problémů a sílící kriminalitu obecně. Tyto xenofobní a rasistické myšlenky propaguje především ultrapravicová Dánská lidová strana. Toto politické uskupení je však třetí největší v zemi a většina politických stran restriktivní politiku a legislativu vůči imigrantům, uprchlíkům a žadatelům o azyl podporuje. Příliš málo politiků vystupuje proti takovým myšlenkám veřejně.

Dánsko se ze začátku nepovažovalo za imigrační stát. Je to tím že, dánská populace je stejnorodá, udržuje si svoji národní identitu a imigrační vlny nebyly nějak výrazné. Avšak na začátku 70tých letech přicházel velký počet imigrantů a uprchlíků a dneska reprezentují 8% obyvatelstva, zatímco před 30ti lety jich bylo 1%. Dánská společnost a dánská vláda měli potíže s regulováním multietnické populace. I přes všechny dojmy, které za sebou nechala Mohamedova karikatura, dánská společnost je velmi tolerantní.

6.4 Přistěhovalecký zákon v Dánsku

Státní příslušníci nových členských zemí EU mají právo pracovat v Dánsku. Pro osm z nich však platí přechodná ustanovení. V případě Kypru a Malty platí obecná pravidla EU pro volný pohyb. Státním příslušníkům ostatních osmi zemí může být uděleno pracovní povolení a povolení k pobytu, pokud získají v Dánsku práci na plný úvazek, která bude upravená kolektivní smlouvou. Uchazeči nesmějí začít pracovat v Dánsku předtím, než jim bude Dánskou imigrační službou (Udlændingestyrelse) vydáno povolení k pobytu. Povolení platí pouze pro konkrétní práci, pro niž je vydáno. Pokud pracovník získá novou práci, musí požádat o nové pracovní povolení. Je-li ukončen pracovní poměr, povolení k pobytu se odebírá. Povolení k pobytu se vydávají jednorázově na dobu nepřekračující jeden rok. Rodinní příslušníci mohou doprovázet uchazeče o práci do Dánska za předpokladu, že má k dispozici ubytování, které odpovídá úrovni běžné v Dánsku. Občané členských států EU/EHP mohou pobývat v Dánsku po dobu až tři měsíce. Uchazeči o práci mohou pobývat po dobu až šest měsíců, avšak musí být schopni sami pokrýt své životní náklady. Kromě výše uvedeného platí v Dánsku od 1. července 2002 zvláštní pravidla týkající se těch oblastí pracovního trhu, v nichž je nedostatek pracovníků (jobkort-ordning). To znamená, že cizinci, kteří získají zaměstnání v určitých konkrétních oborech, mohou získat pracovní povolení okamžitě. Tato pravidla platí pro některé technické obory, pro experty v přírodních a technických vědách, lékaře a zdravotní sestry. Pro tyto skupiny pracovníků mohou být vydávána povolení k pobytu s platností až tři roky. Za účelem obdržení povolení k pobytu musí mít uchazeč o zaměstnání závaznou nabídku zaměstnání nebo pracovní smlouvu se zaměstnavatelem.

Pro zvláštní skupiny evidovaných profesí, jako jsou například experti, lze udělit výjimky. Dánská imigrační služba vydává povolení k pobytu a pracovní povolení pro zaměstnání na plný úvazek v Dánsku, které je upraveno kolektivní smlouvou. Platí mzdové a pracovně-právní podmínky obvyklé v Dánsku. Ve zvláštních případech, například není-li k dispozici pracovní smlouva, může být případ přezkoumán regionálními pracovními úřady. Zaměstnavatelé musí být registrováni v souladu se zákony o dani srážené u zdroje. Uchazeči zašlou žádost na nejbližší velvyslanectví, úřadovnu Dánské imigrační služby nebo na místní policejní služebnu v Dánsku. Zaměstnavatel musí vyplnit informační formulář a zaslat ho Dánské imigrační službě. Dále musí částečně vyplnit formulář žádosti a zaslat ho uchazeči o zaměstnání. Musí se jednat o práci na plný úvazek (37 hodin týdně). Zaměstnavatel musí mít uzavřenu kolektivní smlouvu nebo příslušné zaměstnání musí

odpovídat obvyklým platovým a pracovně-právním podmínkám. Jedná-li se o poslední uvedený případ, je podmínkou vydání povolení k pobytu příslušné prohlášení zaměstnavatele. Zaměstnavatel musí být registrován v souladu se zákony o dani srážené u zdroje. U zaměstnavatele nesmí probíhat stávka, pracovně-právní spor se zamezením vstupu zaměstnanců do podniku nebo okupační stávka. Povolení platí pouze pro konkrétní práci, pro niž je vydáno. Pokud si příslušná osoba přeje pracovat pro jiného zaměstnavatele, musí zažádat o nové pracovní povolení a povolení k pobytu. Za normálních okolností se povolení k pobytu a pracovní povolení vydávají jednorázově na dobu nepřekračující jeden rok. Nikdy se nevydávají na dobu delší, než je období pokryté pracovní smlouvou.

V Dánsku platí tvrdá linie pro sjednocování rodin, kde věková hranice je 24 let. Cizinecký úřad od 1. července 2002 v každém konkrétním případě rozhoduje, zda příslušný pár nemá "silnější vazbu" na rodnou zemi partnera žijícího mimo Dánsko. Ministr pro uprchlíky a imigranty Bertel Haarder připravil speciální pravidla, jež měli usnadnit přistěhovalectví ze zemí jako USA, Kanada, Japonsko či Izrael. I zde však platí minimální věková hranice.

Sdružení Manželství bez hranice pořádá mítinky ve švédském Malmö, na druhé straně průlivu Öresund, kam se měsíčně stěhuje 30 až 40 Dánů se svými zahraničními partnery kvůli mnohem liberálnějším švédským zákonům. Za prací pak odtud nadále denně dojíždějí do Kodaně přes 20 km dlouhý most. Dánské ministerstvo pro uprchlíky, imigranty, integraci a evropské záležitosti to ovšem odbývá jako "ojedinělé případy" a poukazuje na jinak velmi úspěšné zamezení přílivu osob ze zemí jako Pákistán a Turecko cestou vynucených nebo fingovaných sňatku.

6.4.2 Jak získat dánské občanství

Aby cizinec mohl získat dánské občanství musí splnit určitá kritéria:

- Znalost dánského jazyka (potvrzené certifikátem nebo jazykovým učilištěm)
- Musí splnit požadavky ohledně doby pobytu v Dánsku (nepřetržitý pobyt v Dánsku minimálně 9 let)
- Cizinci musí být minimálně 18 let
- Žádost se musí předložit policii v oblastí pobytu

7 Současná imigrační politika v Rumunsku

7.1 Vývoj počtu cizinců v Rumunsku od roku 1995

Jelikož fenomén imigrace roste ve všech státech Evropské unie, a přestože Rumunsko je členem unie teprve od roku 2007, a když její ekonomická a politická situace není příliš přitažlivá, jak příslušníci států mnohém méně vyspělých států, tak příslušníci členských států žádají o povolení k pobytu a práci. Prameny ohledně imigrační politiky v Rumunsku můžeme najít až od roku 1995. V tomto roce 4500 osob vstoupilo na území Rumunska jako imigranti. I počet osob, které se snažili vniknout ilegálně na území Rumunska, roste. V roce 1999 jich bylo 1900 osob. Počet osob s trvalým pobytem od roku 1996 do roku 1999 se snížil a to z 1 600 osob na 1300 osob. Ovšem počet cizinců s dlouhodobým pobytem se výrazně zvýšil od roku 1996 z 55700 osob na 61900 v roce 1999. Z celkového počtů cizinců, přibližně 22700 osob v roce 1996 a 30000 v roce 1999, byli studenti. V roce 2001 počet imigrantů došel až na 9500 osob. Počet uprchlíků a žadatelů o azyl je ale velmi nízký. V roce 2001 oficiální čísla uvádí, že počet uprchlíků byl 1829.

Co se týče počet občanů Evropské unie, kteří pracují na území Rumunska, z 31. prosince 2002 z celkového počtů 1441, 426 osob byli: 127 Francouzů, 76 Řeků, 69 Italů, 61 Němců, 25 Britů, 16 Švédů, 15 Finů, 13 Rakušanů, ostatní 24 z Nizozemska, Španělska, Belgie, Dánska a Irsko.

V roce 2002 bylo 1730 žádostí o udělení trvalého pobytů a 548 jich bylo vyhověno. Ve stejném roce 724 osob žádalo o pracovní víza a 870 osob žádalo o studijní víza. Oficiální čísla ohledně udělených občanství do roku 2002 je: 8963 čínských občanů, 6054 Turků, 5148 Italů, 8641 Moldavanů, ostatní z jiných států. Na konci roku 2002 rumunská vláda přijala nový zákon ohledně režimu cizinců v Rumunku a to hlavně vstupu, bydlení a výstupu cizinců ze země, jejich práva a povinnosti atd.

V roce 2006 legálně pracovalo v Rumunsku 7402 cizinců a z toho 25% pochází z Evropské Unie. Nejvíce pracujících cizinců pochází z Turecka, Číny, Moldávie, Francie, Německo a Itálie. Oblastí ve kterém pracují jsou: obchod (29%), průmysl (28%), služby (20%), poté následují stavebnictví a finance-bankovnictví. Počet povolení k práci se zvýšilo od roku 2006 do srpna 2006 o 124,39%. Počet cizinců s trvalým pobytem je 46 762. Přes 18 000 jich bydlí v Bukurešti a ostatní v župách Iasi, Timis, Cluj, Bihor, Sibiu a Mures. 61% cizinců dostalo vízum sňatkem, 21% mají pracovní víza, 7% studijní, 5% humanitní a 4% církevní.

7.2 Nařízení ohledně dlouhodobého pobytu na území Rumunska

Cizinci s dlouhodobým pobytem mohou zůstat na území Rumunska jenom do doby platnosti dlouhodobého pobytu. Cizinci jsou povinni nahlásit jakoukoli změnu bydliště, rodinný stav, narození dítěte, pracovní poměr. Cizinci mohou žádat o prodloužení dlouhodobého pobytu. Cizinci, kteří pracují na území Rumunska dostávají pracovní povolení na dobu 6 měsíců, která se dále prodlužuje každých 6 měsíců. Ovšem toto místo mohou dostat, pokud žádný Rumun neprojeví něj zájem a jestli cizinec splňuje profesní požadavky.

Pro integraci cizinců do sociálního, ekonomického a kulturního života, rumunský stát nabízí:

- Kurzy rumunského jazyka
- Specializační a profesní kurzy
- Informace ohledně práv a povinnostech cizinců, možnostech integrovat se do rumunské společnosti
- Kurzy o historii, kultury a právním systému Rumunska
- Schůzky při různých příležitostech, jejichž cílem by bylo sblížení cizinců s Rumunska

Nařízení ohledně vstupu cizinců na území Rumunska:

- Cizinci mohou vstoupit na území Rumunska jenom pokud předloží pás
- Cizinci musí mít rumunskou víza nebo platné povolení k pobytu
- Cizinci musí předložit doklady, které odůvodňují cíl a podmínky pobytu
- Cizinci musí prokázat, že mají dostatečné finanční prostředky pro celou dobu pobytu a také pro návrat do vlasti

Občané členských států Evropské unie nemusí odůvodnit cíl a podmínky pobytů na území Rumunska a nemusí prokázat finanční prostředky potřebné po celou dobu pobytu.

8 Závěr

Ve své práci jsem chtěla poukázat na současný stav imigrace, a na její vývoj od ukončení druhé světové války až po současnosti. Zaměřila jsem se hlavně na Českou republiku, ale zmínila jsem se také o situaci imigrantů v Dánsku a Rumunsku. Na západní Evropě se cizinci stěhovali kvůli vyšší životní úrovni už po druhé světové válce. V sedmdesátých, osmdesátých a devadesátých letech nastává obrovský boom. Mimo jiné to má na svědomí i pád komunismu ve střední a východní Evropě.

Do České republiky přicházeli cizinci pracovat a studovat i před pádem komunismu, ale byly to většinou domluvené pobyty mezi socialistickými státy. Po roce 1989 se republika stává mezinárodně přitažlivá, a protože se nachází na hranici mezi západním a východním světem, činí z ní migračně důležitou oblast, a tak, jako země politicky stabilní, s poměrně dobrou ekonomickou situací, která zaručuje slušný životní standard, lákala a stále láká mnoho imigrantů. Ze začátku úřady nebyly připraveny takovému přílivu imigrantů, a bylo nutné vytvořit zákony a procedury pro příslušníky cizích států, kteří sem přicházeli pracovat, studovat anebo podnikat. Na začátku tyto zákony byly mnohým mírnější a cizinci daleko lehce získali dlouhodobý nebo trvalý pobyt. Před vstupem do EU se tyto zákony zpřísnily a došlo ke snížení nově přicházejících imigrantů.

Český národ je spíše uzavřený, a pořad ještě není připravený otevřeně přijmout imigranty. Může to mít na svědomí jak totalitní režim, kdy se obyvatele navzájem podezírali, anebo strach z nově přicházejících. Většina imigrantů se dokáže integrovat do české společnosti, ale jiní jako například Vietnamci nebo Arabové, ať už z náboženských nebo ideologických důvodů.

V Dánsku je situace o trochu jiná. Turci byli první imigranti, kteří v šedesátých letech přišli pracovat. Tihle lidé byli vítáni, když v Dánsku chyběla pracovní síla a přispěli ekonomickému růstu. Nicméně, když začal hrozit nedostatek pracovních míst dánské úřady začali více kontrolovat své hranice. Výjimky byly uděleny pouze příbuzným těch, co už žili na území Dánska. Brzy na to většina nepřitažlivých pracovních míst byly nechány cizincům. Přestože se někteří narodili nebo byli vychováni v Dánsku, na pracovním trhu existuje sklon ke diskriminaci.

V Rumunsku je imigrační situace opět trochu jiná. Poté co jsem zpracovala data ostatních dvou zemí, byla jsem velice překvapená jak velký rozdíl v počtu cizinců je mezi Rumunskem a Českou republikou a Dánskem. Jedná se o doslova malý počet legálních cizinců, kteří žádají o dlouhodobý nebo trvalý pobyt. Ten důvod je ovšem velmi prostý: nedostatek pracovních míst. Chybí pracovní místa a když už nějaká se objevují, rumunští občané mají přednost.

Já jako cizinka chápu obě strany: jak úřady, kam se imigruje, tak imigranty. Každý stát si chce zachovat svoji identitu a má strach, že s příchodem cizinců tuto identitu ztratí. V některých případech to může být pravda. Ale většina cizinců, kteří se stěhují pro lepší životní podmínky přijímají i místní tradice, zvyky a ideologii.

9 Résumé (en français)

Ce travail de bachelier se réfère sur la situation actuelle de l'immigration et de l'évolution de la fin du deuxième guerre mondiale jusqu'au moment présent dans la République Tchèque, Danmark et Roumanie. Dans l'Europe de l'Ouest les étrangers ont déménagé déjà après la deuxième guerre mondiale. Mais la situation dans la République tchèque est différent. C'était á cause du communisme. Seulement le gouvernement a décidé quels immigrants ont pu travailler et étudier sut le territoire de la République Tchèque.

La situation dans le Danmark était différente. Dans les années soixante les immigrants Turcs sont venus pour travailler et la plupart sont restés jusqu'aujourd'hui. Dans les années quatre-vingts il y a eu une crise économique et a menacé l'insuffisance des postes de travail. Bientôt tous les postes de travail pas attractifs ont resté pour les immigrants. Mais aujourd'hui la situation s'est changé.

La Roumanie n'a pas une économie très attractive et n'a pas assez de postes de travail pour les immigrants. C'est pourquoi il n'y a pas beaucoup d'étrangers là-bas. La Roumanie n'a pas encore une système avancé et il manque encore beaucoup d'information.

10 Použitá literatura

Bohdana Holá - Jaroslava Steinbauerová (2005) : Život cizinců v ČR v období 2000-2004, ČSÚ

Beka Jiří – Mendel Miloš (1998) : Islám a České země. Olomouc, Votobia.

Brouček, Stanislav (2003) : Integrace cizinců na území České republiky. Výzkumné zprávy a studie vytvořené na pracovištích Akademie věd České republiky na základě usnesení vlády České republiky č. 1266/2000 a 1360/2001. Praha, Akademie věd České republiky - S. 7-183. ISBN: 80-86675-03-3

Brouček, Stanislav (2003) : Český pohled na Vietnamce. (Mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství) Praha, Etnologický ústav AV ČR 2003. - 478 s. ISBN: i80-85010-46-1

Horáková, Milada (2001) : Současný vývoj pracovních migrací v České republice a jejich dopad na trh práce. Demografie 43,3:209-220

Cizinci v České republice (2001) : Český statistický úřad, Scientia s.r.o.

Horáková, Milada (2001) : Zaměstnávání cizinců v České republice. Část I. Integrace cizinců na trhu práce v České republice. Praha, VÚPSV 2001. 32 s., lit., obr.

Horáková, Milada – Černanská, Danica (2001) : Zaměstnávání cizinců v České republice. Část II. Závěrečná zpráva z empirického šetření. Praha, VÚPSV 2001. 37 s., lit., obr.

Hradečný, P. (2000) : Řecká komunita v Československu. Její vznik a počáteční vývoj (1948-1954). Praha, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR - 190 s.

Nosková, H., (2001) : O původu Slováků v Čechách. Praha, Trilobit: 823, 2446.

Tatjana Šišková Menšiny a migranti v České republice (2001) Praha : Portál, 2001, 255:030/470a

Yegar Moshe (1997) : Československo, sionismus, Izrael. Praha, Victoria Publishing

Elektronická literatura:

<http://www.nyidanmark.dk/en-us/>

<http://www.blaasommer.dk/index.php?id=698>

http://enough.typepad.com/enough/2005/03/status_of_denma.html

<http://www.migrationinformation.org>

<http://www.infoservis.net/>

http://denmark.dk/portal/page?_pageid=374,477795&_dad=portal&_schema=PORTAL

<http://people.vslib.cz>

<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=100>

<http://www.klubhanoi.cz/index.php>

www.europeum.org

http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/pocet_cizincu_v_cr

http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/popis_aktualniho_vyvoje_pocet_cizincu_v_cr

<http://www.evropska-unie.cz/cz/faq/question.asp?id=67>

<http://www.mvcr.cz/rady/cizinci/index.html#pobyt>

<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=95>

<http://www.guv.ro/presa/afis-doc.php>

<http://www.omfm.ro/w3c/page.php?cat=6&scat=55>

http://www.ces.ro/romana/politica_imigratiei.html

http://web.imigrant.ro/index.php?option=com_content&task=view&id=163&Itemid=91

11 Přílohy

Seznam příloh

1. Doklad (potvrzení) o zajištění ubytování
2. Přihlašovací lístek
3. Žádost pro občany Evropské Unie a jejich rodinné příslušníky
4. Žádost

DOKLAD (POTVRZENÍ) O ZAJIŠTĚNÍ UBYTOVÁNÍ

podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky
a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Já, ubytovatel (jméno a příjmení):

datum narození:

číslo dokladu totožnosti (např. občanského průkazu):

adresa hlášeného trvalého pobytu:

potvrzuji, že poskytnu ubytování na území České republiky

na dobu od *) do nebo

na dobu bez omezení *)

na adrese:

vztah k nemovitosti, např. vlastník, nájemce, podnájemce: *)

cizinci:

jméno a příjmení:

datum narození: státní příslušnost:

cestovní doklad:

POUČENÍ:

Bude-li v tomto dokladu o zajištění ubytování uveden nepravdivě požadovaný údaj, může to mít za následek nevyhovění žádosti, o které se vede řízení podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

V dne

Vlastnoruční podpis poskytovatele ubytování:

(v případě trvalého pobytu nutno ověřit matrikou nebo státním notářem)

*) Nehodící se škrtněte.

Přihlašovací lístek

POBYT/STAY: **2**

OD/FROM: DO/TO:

1. PŘÍJMENÍ/SURNAME:

2. JMÉNO/FIRST NAME:

3. RODNÉ JMÉNO/FORMER NAME:

4. DATUM, MÍSTO A STÁT NAROZENÍ / DATE, PLACE AND STATE OF BIRTH:

5. STÁTNÍ OBČANSTVÍ/NATIONALITY:

6. TRVALÉ BYDLIŠTĚ V CIZINĚ/HOME ADDRESS:

7. ÚČEL POBYTU V ČESKÉ REPUBLICE/PURPOSE OF STAY IN THE CZECH REPUBLIC:

8. ČÍSLO CESTOVNÍHO DOKLADU/PASSPORT NO:

9. ČÍSLO VÍZA/VISA NO.:

10. SPZ MOTOROVÉHO VOZIDLA/CAR, LICENCE, NUMBER OF VEHICLE FACTORY MARK:

11. ADRESA POBYTU V ČESKÉ REPUBLICE/ADDRESS IN THE CZECH REPUBLIC:

12. PODPIS CIZINCE (PO VSTUPU DO EU)/SIGNATURE OF ALIENS:

13. UBYTOVATEL/PROVIDER OF ACCOMMODATION

SEVT 06 183 0

I/02

201/2002

POBYT/STAY: **1**

OD/FROM: DO/TO:

1. PŘÍJMENÍ/SURNAME:

2. JMÉNO/FIRST NAME:

3. RODNÉ JMÉNO/FORMER NAME:

4. DATUM, MÍSTO A STÁT NAROZENÍ / DATE, PLACE AND STATE OF BIRTH:

5. STÁTNÍ OBČANSTVÍ/NATIONALITY:

6. TRVALÉ BYDLIŠTĚ V CIZINĚ/HOME ADDRESS:

7. ÚČEL POBYTU V ČESKÉ REPUBLICE/PURPOSE OF STAY IN THE CZECH REPUBLIC:

8. ČÍSLO CESTOVNÍHO DOKLADU/PASSPORT NO:

9. ČÍSLO VÍZA/VISA NO.:

10. SPZ MOTOROVÉHO VOZIDLA/CAR, LICENCE, NUMBER OF VEHICLE FACTORY MARK:

11. ADRESA POBYTU V ČESKÉ REPUBLICE/ADDRESS IN THE CZECH REPUBLIC:

12. PODPIS CIZINCE (PO VSTUPU DO EU)/SIGNATURE OF ALIENS:

13. UBYTOVATEL/PROVIDER OF ACCOMMODATION

SEVT 06 183 0

I/02

201/2002